

Սույն գիրքը թվայնացվել է Գրքասեր ՀԿ-ում՝ հայերենով գրականության պահպանման, հանրայնացման և ժամանակակից թվային միջավայրում հասանելի դարձնելու նպատակով:

Կազմակերպության նախաձեռնությունը միտված է հայերեն գրքերի և տեքստերի տարածմանը, ընթերցանության խթանմանը և մշակութային ոչ նյութական ժառանգության պահպանությանը՝ ապահովելով դրանց հասանելիությունը հնարավորինս լայն շրջանակների համար:

Մենք հավատում ենք, որ թվայնացումը ոչ միայն պահպանման միջոց է, այլև գիտելիքի, գրականության և մշակույթի շարունակական փոխանցման կարևոր ուղի:

Գրքասեր ՀԿ-ն գրքերը ձայնագրում և թվայնացնում է բացառապես Ձեր նվիրատվությունների շնորհիվ: Կազմակերպությանը կարող եք օժանդակել հետևյալ հղումով՝

<https://grqaser.org/hy/donate>

Ստուգված

Հայ գրականություն, Թատերգություն
13+

Ալեքսանդր Շիրվանզադե Մորգանի իսնամին

կատակերգություն 4 արարվածով

1926 թ.

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ՊԵՏՐՈՍ ՄԻՆԹՈՅԱՆ:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ—նրա կինը:

ԺՈՐԺ—նրանց որդին:

ԼԻԴԻԱ—նրանց դուստրը:

ՌՈՍԱՆ ՍԵՐԳԵԵՎԻՉ ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ:

ՍԵՐՅՈԺԱ—նրանց որդին:

ԿԱՐՊ ՍՊԻՐԻԴՈՆՈՎԻՉ ԿԱՐԱՍՈՎ:

ՍՅՈՊԱ—նրա որդին, Լիդիայի ամուսինը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԲԱՐԲՈՒԼՅԱՆ—Մագթադիների եղբայրը:

ԻՇԽԱՆ ԱՐԲՈՒԹՈՎ-ԼԱՅՆԱԿՉԱԿ:

ԳՐԻՇԱ—Ժորժի բարեկամներից մեկը:

Գեներալ ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ:

ՆԱՏԱՇԱ—գիշերային ռեստորանի պարուհի-երգչուհի:

ՎԱՐԻՉ Նույն ռեստորանի:

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆՃԱՆՈԹ:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆՃԱՆՈԹ:

ՄԵՏՐ ԴՕՏԵԼ:

ԱՂԱԽԻՆ:

ՄԻ ՀԱՄԲՈՒՐՎՈՂ ՉՈՒՅԳ:

ՄԻ ԴԻՄԱԿԱՎՈՐ ՉՈՒՅԳ, պարող:

Սրճարանի և գիշերային ռեստորանի հաճախորդներ, սպասավորներ, երաժիշտներ, երգիչ-երգչուհիներ, պարող-պարուհիներ և այլն: Գործողությունը կատարվում է 1923 թվականին Պարիզում:

Գրված է 1926 թ. օգոստոս-սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին:

ԱՐԱՐՎԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

Միևթոյանների բնակարանը: Ֆրանսիական ոճով կահավորված բավական ընդարձակ սալոն: Երեք դռներ—երկուսը խորքում, երրորդն աջ պատի մեջ: Խորքի ձախակողմյան դուռը տանում է Նախասենյակ, աջ կողմինը՝ սեղանատուն: Աջ պատի միջի դուռը տանում է բնակարանի մյուս սենյակները: Ձախ պատի մեջ երեք լուսամուտներ ճերմակ դանթեյա վարագույրներով: Մի անկյունում դաշնամուր, մյուսում գահավորակ, կիսաբազկաթոռներ, սեղան մետաքսյա գուլամվոր սփռոցով ծածկված: Պատի տակ, մի փոքրիկ սեղանի վրա տեղեֆոնի գործիք:

ՏԵՍԻԼ 1

ՊԵՏՐՈՍ, ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ և ԺՈՐժ ՄԻՆԹՈՅԱՆՆԵՐ

ՊԵՏՐՈՍ. (65 — 67 տարեկան բավական գեր մարդ է. երեսը սափրած է, ալեխառն ընչացքը—թանձր և վար իջած գլուխը ճաղատ է. դեմքի արտահայտությունը, ձևերն ու շարժումները կիսագռեհիկ են. նստած է

գահավորակի վրա և ծխում է): Չուր գլուխս մի ցավեցնեք. մի անգամ, որ ասել եմ չեմ տալ, վզովս թոկ գցեք, խեղդեք— չեմ տալու:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (52—54 տարեկան կին է, դեղնագույն ներկված մազերով. հագնված է հավակնոտ ճաշակով և ոչ համապատասխան իր տարիքին. կանգնած է լուսամուտի առջև): Պատճառն ի՞նչ է, որ չես ուզում տալ, ասա, ես էլ իմանամ:

ՊԵՏՐՈՍ. Ասեմ. առաջինը, չեմ ուզում տալ, երկրորդը, չեմ ուզում տալ, երրորդն էլ չեմ ուզում տալ: Բավակա՞ն է:

ԺՈՐԺ. (32 — 33 տարեկան առողջակազմ, կարմրերես երիտասարդ է, երեսն ամբողջովին սափրած, հագնված է նորածն): Պապա, վերջին անգամ եմ փող խնդրում. այսուհետև էլ չեմ ուզելու:

ՊԵՏՐՈՍ. (Յեզնական ծիծաղով): Էդ ո՞ր վերջին անգամն է, հե՞ (վեր է կենում): Չէ, բալամ, բավական է որքան տվել եմ, էլ չունեմ, չունեմ, չունեմ: Թե խելոք տղա ես, գնա քեզ համար գործ ճարիր ու գլուխդ պահիր: Ես քո տարիքում հորս խզատակին նստած չեմ եղել:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ի՞նչ գործ ճարե. բժի՞շկ է, ինժեներ՞ է կամ մի որևէ արհեստ գիտե՞...

ՊԵՏՐՈՍ. Շոփերություն հո կարող է անել, հե՞, շոփերություն էլի, ոնց որ հանգուցյալ Միխայել Օսիփիչի որդին: Ինչո՞վ է նրանից պակաս կամ ավելի:

ԺՈՐԺ. (Ծիծաղում է): Մամա, լսո՞ւմ ես, պապան ուզում է, որ քո որդին շոֆյոր դառնա, այսինքն կառապան, արաբաչի...

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (Չայելու մեջ նայելով, մազերն ուղղում է): Վույ, աստված մի արասցե... իմ որդին շոֆյոր... ֆիդոն...

ՊԵՏՐՈՍ. Խե՞, մեջքը շիմշադից է, թե՞ մատները չինու մաչինի փարփորից: Մին մտիկ արա է, կասես, Լոզանի եզ լինի: Ախպեր, իմ արևը, շոփերությունը լավ բան է, քշիր հա քշիր, համ քեփ արա, համ էլ փող աշխատիր:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Երբեք իմ որդին շոֆյոր չի դառնալ, երբեք: Ես սովից կմեռնեմ, թույլ չեմ տալ:

ՊԵՏՐՈՍ. Դե մեռիր, հրը... (Մեկուսի): Իմ ուզածն էլ Էդ չէ՞... **(Ուզում է գնալ աջ կողմի դռնով):**

ԺՈՐԺ. (Մեկուսի): Տեր աստված, ես ի՞նչպես կոտրեմ այդ մարդուն: **(Չանկարծ մի միտք է հղանում):** Պապա, սպասիր մի րոպե, միայն մի րոպե:

ՊԵՏՐՈՍ. (Կանգ է առնում): Հը, ասա, բայց խելոք բան ասա:

ԺՈՐԺ. Ավելի խելոք, քան Սողոմոն իմաստունը, քան Սոկրատը, Պղատոնը, Արիստոտելը, քան դու ինքդ անգամ: (Չանդիսավոր): Պապա, ես վճռել եմ ամուսնանալ:

ՊԵՏՐՈՍ. Է՛հ, տնգըլպող... (Ուզում է գնալ):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Կաց, ա մարդ, տեսնենք ինչ է ասում:

ՊԵՏՐՈՍ. Ես հանաքներ անելու գլուխ չունեմ:

ԺՈՐԺ. Հանաք չէ, պապա, արևս վկա, ամուսնանում եմ:

ՊԵՏՐՈՍ. Ամուսնանում է, որ մի սոված բերան էլ բերե, վզիս կապե: **(Դարձյալ ուզում է գնալ):**

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. **(Բարկացած):** Ա մարդ, փուչիկդ տրաքո՞ւմ է մի քիչ համբերի՞ր էլի **(Ժողովի):** Ո՞ւմ հետ ես ամուսնանում:

ԺՈՐԺ. Իհարկե, ոչ մի պղնձագույն հայ աղջկա հետ, մազերն ագռավի թևեր...

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ուրեմն ռուսուհու հե՞տ:

ԺՈՐԺ. **(Արհամարհանքով):** Ֆի, ռուսուհի, քիթը սիսեռ, աչքերը բիզով ծակած, մազերը տափակ...

ՊԵՏՐՈՍ. **(Ծաղրով):** Ա տղա, չլինի՞ փրանսիացի ես ուզում:

Ով գիտե պռեզիդանտի աղջիկը կլինի...

ԺՈՐԺ. Ալոն դոն, ֆրանսուհի. գի՞ժ եմ, որ մի կաչաղակ բերեմ այս տուն:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Անգլուհի՞ է: Գերմանուհի՞ է, հրեուհի՞...

ԺՈՐԺ. Ոչ, ոչ ու ոչ... **(Հանդիսավոր):** Ես ամուսնանում եմ ամերիկուհու հետ:

ՊԵՏՐՈՍ
ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ Նայում են իրար:

ԺՈՐԺ. Հըը... հավանեցի՞ք... To-to бpat.

ՊԵՏՐՈՍ. Ա տղա, մեզ ձե՞ռք ես գցում, թե՞ գլխիտ քամի է փչել:

ԺՈՐԺ. Հավատացնում եմ, պապա, ուզում ես կերդվեմ, ինչով կամենաս:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ո՞վ է այդ ամերիկուհի աղջիկը:

ԺՈՐԺ. Կասեմ, միայն պայմանով, որ ուրախությունից չուշաթափվեք:

ՊԵՏՐՈՍ. **(Հետաքրքրված):** Ասա, ասա...

ԺՈՐԺ. Դուք լսե՞լ եք Ամերիկայի բանկիրների թագավոր միլիարդեր Պիրփոնտ Մորգանի անունը:

ՊԵՏՐՈՍ. Լսել ենք, ոնց չէ, շատ ենք լսել:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Իհարկե, ո՞վ չի լսել այդ մեծ անունը:

ԺՈՐԺ. Ես ամուսնանում եմ այդ Մորգանի քրոջ աղջկա հետ...

ՊԵՏՐՈՍ. Ի՞նչ, ի՞նչ, մեկ էլ ասա, լավ չլսեցի:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Այո, մեկ էլ, մեկ էլ... Ես էլ լավ չլսեցի...

ԺՈՐԺ. Ես ամուսնանում եմ բանկիրների աստված, արխիմիլիարդեր Մորգանի քրոջ աղջկա հետ...

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. **(Յրճվանքով Պետրոսին):** Լսեցի՞ր... Դե հիմի էլ պահանջիր, որ իմ որդին գնա, շոֆյոր դառնա: Ահ, ես քո հոգուն մատաղ: **(Յամբուրում է Ժորժին):**

ՊԵՏՐՈՍ. Սպասիր, թող խելքս գլուխս հավաքեմ: Ա տղա, դու ի՞նչ տեղ ես ծանոթացել Մորգանի քրոջ աղջկա հետ:

ԺՈՐԺ. Ես նրա հետ ծանոթացել եմ Կլարիջ հյուրանոցի սալոններում, պարերի ժամանակ: Ամեն օր ես նրա հետ եմ պարում:

ՊԵՏՐՈՍ. **(Կողմ):** Խելքի մոտ բան է ասում, իմ արևը: **(Բարձր):** Մաղդաշ, ի՞նչ կասես հե՞. հավատո՞ւմ ես:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Իհարկե, հավատում եմ, իմ որդին սուտ ասել չգիտե:

ՊԵՏՐՈՍ. Բայց ես լսել եմ, որ Էդ ամերիկացի աղջիկները անունավոր փեսացուներ են փնտրում: Օրինակ, իշխան, գրաֆ, մարկիզ, իսկ դու մի հասարակ ազնվական էլ չես:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Նա ի՞նչ անե, մեղքը քոնն է, որ չկարողացար Բաբադուլովի պես գոնե խանություն էլ է ձեռք բերել:

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ անիրավ բայջևիկները չթողին, ի՞նչ անեմ, թե ցարի ժամանակը լիներ, խան էլ կդառնայի, իշխան էլ:

ԺՈՐԺ. Այդ մասին բոլորովին մի մտածեք: Ես առանց խանության կամ իշխանության էլ գրավել եմ իմ ամերիկուհուն:

ՊԵՏՐՈՍ. Ի՞նչով ես գրավել:

ԺՈՐԺ. Իմ տեսքով, իմ լեզվով, իմ պարով: Ես Կլարիջի ամենահրապուրիչ կավալերն եմ:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Իհարկե, աշխարհի վրա ո՞ր աղջիկը չի խելագարվիլ քեզ տեսնելով: Դու առյուծ ես:

ՊԵՏՐՈՍ. Թե նա իր հոր որդին է, պիտի առյուծ լինի, մի բան էլ ավելի: **(Կազդուրվում է):**

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ինչպես չէ, քո հորն օղորմի: Ժորժն իմ որդին է, ոչ թե քոնը: Այ, մտիկ արա նրան էլ, ինձ էլ: **(Կազդուրվում է, հպարտորեն):**

ՊԵՏՐՈՍ. Կնիկ, Էդ ի՞նչ անօրեն բան ասացիր, ոնց թե իմ որդին չէ, սիրտս կասկած ընկավ, չիկնի թե... **(Ժորժին):** Ա տղա, մին Էստեղ եկ: **(Մոտենում է հայելուն):** Մոտիկ, մոտիկ, մոտս կանգնիր:

ԺՈՐԺ. (Մոտենում է ու կանգնում հոր կողքին):

ՊԵՏՐՈՍ. (Հայելու մեջ նայում է մերթ ժորժին, մերթ իրեն): Չէ, ինձ է նման, իսկ և իսկ իմ պատկերն է, միայն իմ աչքերն ավելի կտրուկ են, քիթս էլ ավելի գեղեցիկ է, բայց հասակը մի քիչ բարձր է իմինից: (Բարձրանում է ոտների ծայրերի վրա): Չէ, հասակով էլ հավասար ենք...

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. (Բռնում է Պետրոսի ուսերից և իջեցնում է): Դրուստ կանգնիր:

ՊԵՏՐՈՍ. Լավ, հեռացիր: (Մագթաղիներին): Էլ օրես դենը սիրտ պղտորող բաներ չասես հա... Բայց եղ երա՞գ է, թե՞ ճշմատություն: Հըը, ի՞նչ կասես, Մաղդաշ, լավ բան է, չէ՞, միլիարդերի քրոջ աղջկա սկեսուր լինել, չէ՞:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Իհարկե, լավ բան է, դրա դեմ ո՞վ կարող է վիճել:

ՊԵՏՐՈՍ. Ասենք ես էլ մի Մորգան կլինեի, եթե եղ անհավատ կոմունիստները թողնեին. բայց դե ի՞նչ արած: Ա տղա, հավատա՞մ ասածիդ:

ԺՈՐԺ. Հավատա, պապա, հավատա:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Պետյա, ի՞նչ ես ասում, դե իհարկե, պիտի հավատալ:

ՊԵՏՐՈՍ. Բա որ ճշմարիտ լինի, ես հո կգժվեմ: Մորգանն իմ խնամին կամ ես Մորգանի խնամին: (Ժորժին): Ի՞նչ ես կարծում, եղ աղջիկը մի տասը միլիոն դոլար կբերի հետը:

ԺՈՐԺ. Տասը միլիոնն ի՞նչ բան է, դու հարյուր միլիոններից խոսիր:

ՊԵՏՐՈՍ. Բա, բա, բա, ուրեմն Հարուն Ալ Ռաշիդ ես դառնալու ելի: Դե, իմ ասլան Գևորգ, աշխատիր, որ բանը գլուխ գա:

ԺՈՐԺ. Բանը համարյա թե գլուխ եկած պրծած է, եթե դու չխանգարես:

ՊԵՏՐՈՍ. Ո՞նց թե, Ե՛ս:

ԺՈՐԺ. Փող չես տալիս:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Այո, փող չես տալիս:

ՊԵՏՐՈՍ. Էլի՞ փող:

ԺՈՐԺ. Իհարկե, պապա, չէ՞ որ ծախսել է հարկավոր հարսնացվիս համար: Գիտես, ամերիկուհիները չծախսող կավալերներին արհամարհում են:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Ես էլ եմ արհամարհում:

ՊԵՏՐՈՍ. Կանֆետի համար ես ասո՞ւմ:

ԺՈՐԺ. Կոնֆետներ, ծաղիկներ, զբոսանք Բուա-դը-Բուլոնում, թեյ, շամպայն և այլն:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Հապա, հապա, այդ բոլորն անհրաժեշտ է: Գիտեմ, շատ լավ գիտեմ:

ՊԵՏՐՈՍ. Դե որ միլիարդերի քող աղջիկ է, Էդ ծախսերը ինքը կարող է անել էլի:

ԺՈՐԺ. **(Կեղծ զայրանալով)**: Մամա, լսո՛ւմ ես, դու ինքդ խոսիր:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Պետյա, Պետյա, անվայել բաներ ես ասում, ինչպե՞ս կարելի է, որ դաման կավալերի համար փող ծախսի:

ՊԵՏՐՈՍ. Ինչո՞ւ չէ, ես Էդ կափեներում քիչ եմ տեսել դամաներ, որ իրանց կավալերներին փող էլ են տվել:

ԺՈՐԺ. Պապա, դրանք ուրիշ տեսակի դամաներ ու կավալերներ են: Զեզ նման պատվավոր մարդու որդին չի կարող ալֆոնսություն անել:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. **(Ժորժին)**: Այ, ես քո ջենտլմեն սրտին մատաղ: Պետյա, հասկացա՞ր ինչ ասաց:

ՊԵՏՐՈՍ. Հասկացա, հասկացա: (Տալով ժորժին մի հիսուն ֆրանկնոց): Հըը, վեր կալ: Էդ բանի համար տվածը կորած չէ:

ԺՈՐԺ. (Արհամարհանքով): Հիսուն ֆրա՞նկ... ֆի-դո՞ն... դա նույնիսկ մի շիշ շամպայնի արժեքը չէ:

ՊԵՏՐՈՍ. Խե՞, հրեն Փելիքս Պոտենի խանութում շամպանսկու շիշը տասնուհինգ փռանկով են ծախում:

ԺՈՐԺ. Ի՞նչ ես ասում, պապա, ես խանութներո՞ւմ պիտի շամպայնով հյուրասիրեմ ամերիկուհի հարսնացվիս: Մամա, դու հասկացրու դրան:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Պետյա, Պետյա, դու քանի գնում այնքան խելքդ կորցնում ես:

ՊԵՏՐՈՍ. (Մի հիսուն ֆրանկնոց ևս տալով): Հըը, ես էլ վերցրու, ես ժլատ մարդ չեմ:

ԺՈՐԺ. (Թղթադրամները գրպանը դնելով): Զիչ է, պապա, շատ քիչ է:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Իհարկե, քիչ է, մինչև անգամ ամոթ է: Տուր, ա մարդ, մի խնայիր:

ՊԵՏՐՈՍ. Հապա ինչքա՞ն ես ուզում:

ԺՈՐԺ. Գիտե՞ս, պապա, ես կանանց հոգեբանությունը լավ եմ ուսումնասիրել: Նրանց վրա տղամարդը ուրիշ տպավորություն է գործում, երբ գրպանից հարյուրանոցներ է դուրս բերում: Հիսունանոցը ողորմելի բան է:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Պետյա, ժորժը ճիշտ է ասում. ինձ վրա էլ հարյուրանոցներն ավելի խորը տպավորություն են գործում... Իսկ հազարանոցները, oh, oh, oh...

ՊԵՏՐՈՍ. Ամմա մայր ու որդի ետ եկածներն են հաա: (Տալիս է երկու հատ հարյուրանոցներ): Ըհը, Էդ էլ քեզ հարյուրանոցներ, մեկ, երկու:

ԺՈՐԺ. (Հարյուրանոցներն աճապարանք գրպանը խոթելով): Շնորհակալ եմ, պապա:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ես էլ շնորհակալ եմ:

ՊԵՏՐՈՍ. (Ձեռք պարզել է ժորժին, սպասում է):

ԺՈՐԺ. Ինչ ես ուզում, պապա:

ՊԵՏՐՈՍ. Բանի որ հարյուրանոցներն ստացար, Էդ հիսունանոցները ետ տուր:

ԺՈՐԺ. Ներողություն, պապա. կարծեմ այս քո խրատն է. «Ինչ որ ջերդ մանե, դուրս չբերես»:

ՊԵՏՐՈՍ. Այ ավագակ, իմ դանակովն ես ինձ մորթում: Բայց ահա, Էդ փողերն ինձ պիտի ետ տաս տոկոսներով հաա, հարյուրին հարյուր:

ԺՈՐԺ. Երեխա՞ ես, պապա, հարյուրին հարյուր ի՞նչ բան է. դու պահանջիր հազար, տասը հազար, հարյուր հազար: Բայց մի բան պիտի խնդրեմ ձեզնից:

ՊԵՏՐՈՍ. Ասա, որդի, ասա. հիմա մենք ընկանք քո հրամանների տակ:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Հրամայիր, ժորժիկս, հրամայիր:

ԺՈՐԺ. Իմ ամուսնության մասին առայժմ ոչ ոքին ոչ մի խոսք...

ՊԵՏՐՈՍ. Հասկանում եմ, կնախանձեն ու կաշխատեն գործը փչացնել...

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ես իսկի իմ աղջկան էլ չեմ ասելու: Արևովդ եմ երդվում:

ՊԵՏՐՈՍ. Դե, ես գնացի: (Քայլերն ուղղում է դեպի աջ կողմի դուռը): Մորգանի խնամի, այ թամաշա պիտի լինի մերոնց համար, հա՛ա: (Հանկարծ ետ է դառնում): Ա տղա, չլինի թե քո ամերիկուհին փանտազիա է:

ԺՈՐԺ. (Կեղծ գայրացմամբ): Պապա

ՊԵՏՐՈՍ. Լավ, լավ, մի նեղանար. ուզում եմ հաստատն իմանալ, որ ուրախությունս էլ հաստատ լինի: (Գնում է ու նորեն ետ գալիս): Բայց աչքերդ բաց պահիր, հա՛ա, որ ուրիշները որսդ ձեռքիցդ չխլեն: Դա մի կաքավ չէ, թամամ թուրաջ է. թուրաջ: (Ուրախ շարժումներ անելով. գնում է աջ դռնով):

ՏԵՍԻԼ 2

ՆՈՒՅՆՔ, առանց ՊԵՏՐՈՍԻ, հետո ԼԻԴԻԱ

ԺՈՐԺ. Մամա, ես գնում եմ ամերիկացիների մոտ. ինձ ճաշին չսպասեք:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (Համբուրում է ժորժին): Գնա, ժորժիկս, գնա, ես հավատում եմ, որ դու մեզ պետք է փրկես, թե չէ հորդ հանքերի վրա հույս չունեմ:

ԺՈՐԺ. Հոգ մի արա, մամա, քաղցած չենք մնալ: (Մեկուսի): Եթե մի երկու թուղթ կխփեմ, այս կոմեդիան ինձ կներվի: (Քայլերն ուղղում է դեպի խորքի ձախակողմյան դուռը և հանդիպում է Լիդիային): Ի՞նչ է պատահել, հուզված ես:

ԼԻԴԻԱ. (28—30 տարեկան կին է, համեստ հագնված): Ստյոպան այստեղ չի՞ եկել:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Այսօր չի եկել:

ԼԻԴԻԱ. Երե՞կ:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Ոչ էլ երեկ:

ԼԻԴԻԱ. (ժողովին): Դու նրան չե՞ս հանդիպել:

ԺՈՐԺ. Ոչ, բայց գիտեմ այժմ որտեղ է:

ԼԻԴԻԱ. Որտե՞ղ է:

ԺՈՐԺ. Կոլոնիալ կլուբում:

ԼԻԴԻԱ. Ուրեմն Էլի՞ խաղում է: Ահա ինչու երեկ առավոտից տուն չի եկել: Ահ, անիծվեն ձեր կլուբները:

ԺՈՐԺ. Մեղամ, ես շտապում եմ, au revoir (արագ քայլերով գնում է խորքի ճախակողմյան դռնով):

ՏԵՍԻՆ 3

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ և ԼԻԴԻԱ

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Ինչու՞ ես ներվայնացել, միթե նո՞ր բան է, որ Ստյոպան օրերով տուն չի գալիս՝ թղթախաղով զբաղված:

ԼԻԴԻԱ. Այո՛ր նոր բան չէ, բայց դու չգիտես, թե նա այժմ ինչ փողերով է խաղում:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. (Հետաքրքրված): Հապա, հապա, ի՞նչ փողերով է խաղում:

ԼԻԴԻԱ. Երեք օր սրանից առաջ տիկին Արմուլյանը նրան տվել է իր վերջին ադամանդը ծախելու, և նա մինչև այժմ չի երևում: Երեկվանից դես խեղճ կինը հինգ անգամ եկել է մոտս ու հարցրել: Մի քիչ առաջ էլ տելեֆոնով ինձ վիրավորեց:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Վիրավորե՞ց, իսկ դո՞ւ:

ԼԻԴԻԱ. Ի՞նչ կարող էի պատասխանել: Ճարահատյալ լռեցի: Մամա, ես ուրախությամբ կբաժանվեի այդ մինչև ոսկորների ծուծը փչացած մարդուց, բայց ո՞ր գնամ իմ երեխայի հետ: Վերադառնալ իմ ծնողների տունը— չեմ ուզում:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Իհարկե, եթե վերադառնաս, թշնամիներս կուրախանան:

ԼԻԴԻԱ. Ահ, մամա, երանի մի որևէ գործի ընդունակ լինեի, կարող էի իմ աշխատանքով ինձ ու երեխայիս պահել: Բայց ինչի՞ եմ ես պետք: Նույնիսկ կար ու ձև կամ որևէ ձեռագործ չգիտեմ մի քանի բախտավորների պես:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Ինչո՞ւ, դու գիտես լավ դաշնամուր նվագել, գիտես ֆրանսերեն, դա քի՞չ բան է:

ԼԻՂԻԱ. (Դառն, հեգնական ծիծաղով): Օհ, հո, հո, հո, հո, գիտես լավ դաշնամուր նվագել: Ինչպես չէ, իմ կոնցերտներով Փարիզը կգարմացնեմ: Մամա, ես շատ-շատ կարող եմ մի որևէ երկրորդական կամ երրորդական սրճարանի օրկեստրում մասնակցել: Թույլ կտա՞ք դու և պապան, որ լինեմ կաֆեների երաժշտուհի:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Հիմա՞ր եմ, որ թողնեմ: (Կողմ): Մանավանդ հիմա:

ԼԻՂԻԱ. Ահա տեսնո՞ւմ ես: Ինչ վերաբերվում է իմ ֆրանսերենին, ծիծաղելի է մինչև անգամ այդ մասին հիշել: Իմ գիտեցած ֆրանսերենը միայն Կովկասում կարող է ֆրանսերեն համարվել: Ոչ, մամա, դուք ձեր զավակներից կյանքի մարդիկ չեք պատրաստել, այլ մի տեսակ մանեկեններ: Միայն հարստությունն էր, որ թաքցնում էր մեր բարոյական սնանկությունը, այժմ ոսկե քողն ընկել է, և մեր ողորմելի պատկերը պարզվել: Իմ մտավոր պատրաստությամբ մի երիտասարդ կին առավելը կարող է լինել որևէ մի հարուստ ծերունու սիրուհի:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (Չայրանալով): Լիդիա, դու խելագարվում ես: Ես քեզ արգելում եմ խոսել այդ լեզվով:

ԼԻՂԻԱ. Մի վախենար, սիրուհի դառնալու համար էլ շնորհք է հարկավոր: Ես ոչ այդ շնորհքն ունեմ և ոչ էլ մի բացառիկ գեղեցկություն: Ես դժբախտ եմ: (Նստում է բազկաթոռի վրա և հեկեկում է):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (Մի քանի վայրկյան լուռ նայում է, ապա մոտենում է ու գրկում Լիդիայի գլուխը): Լիդիա, Լիդիա, հանգստացիր, շուտով կանցնեն այդ դժվար օրերը: Համբերիր մի փոքր էլ, և մենք նորից կլինենք առաջվա պես...

ԼԻՂԻԱ. (Ընդհատելով): Նորից կլինենք... հարուստ, այնպես չէ՞: Այո, պապան իր հանքերը կծախի և կդառնա միլիոնների տեր: Մամա, դու էլ, պապան էլ, Ժորժն էլ թողեք այդ հույսերը... ոչ մի անգլիացի կամ ամերիկացի այնքան հիմար չէ, որ գա ու ձեր դատարկ թղթերը գնե: Բացի դրանից, զուր էք երևակայում, թե այնտեղ, Ռուսաստանում, նախկին կարգերը, վերականգնվելու են: Ոչ, ոչ, հազար անգամ ոչ, ամեն բան վերջացած է, մենք այլևս չենք կարող վերադառնալ մեր երկիրը...

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Մորեղբորդ խոսքերն են կրկնում:

ԼԻՂԻԱ. Այո, որովհետև մեր Էմիգրացիայի մեջ նա գուցե միակ առողջամիտ մարդն է:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ես իսկի մտադիր էլ չեմ վերադառնալ Ռուսաստան: Խելագարվե՞լ եմ, որ գնամ ընկնեմ այդ դժոխքի մեջ: (Կողմ): Մանավանդ հիմա:

ԼԻՂԻԱ. Իսկ ես այդ դժոխքում ավելի հաճույքով կապրեի, քան այս արքայության մեջ, եթե թույլ տայիք ինձ գնալու: Այնտեղ կարող էի գոնե դասերով պարապել:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Լավ, բավական է ինչքան արյունդ պղտորեցիր... Մեր հույսերն այժմ մեր հանքերի վրա չեն, հասկանո՞ւմ ես, մենք ուրիշ տեղից ենք սպասում հարստություն և այն էլ մեծ հարստություն, եթե իմանաս, ուրախությունից կթռչկոտես:

ԼԻՂԻԱ. Կկամենայի գիտենալ, որտեղի՞ց եք սպասում այդ մեծ հարստությունը:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ժամանակին կիմանաս, այսօր չեմ կարող ասել...

ԼԻԴԻԱ. Ինչո՞ւ:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Որովհետև... որովհետև... լավ, կասեմ... Գիտես, Ժորժը (Ինքն իրեն զսպելով), աման, աման, չէ՛, չէ՛, չեմ կարող... (Մեկուսի): Ինչ դժվար բան է գաղտնիք պահելը:

ԼԻԴԻԱ. Մամա, դու ուզում ես ինձ ուրախացնել, բայց չես կարող, ես հուսահատվել եմ:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Չուր: Տեսնո՞ւմ ես, ես ուրախ եմ, դու էլ սիրտդ ուրախ պահիր: Գիտես, ես այսօր եմ միայն նկատում, որ գլխարկդ հնացել է ու ձևն էլ կորցրել: Մի քիչ փող ունեմ, տամ քեզ, մի նոր գլխարկ գնիր...

ԼԻԴԻԱ. Հարկավոր չէ, մամա, դուք էլ նեղության մեջ եք:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Ոչ, ոչ, ես չեմ ուզում, որ դու այդ գլխարկով մեզ մոտ գաս: Գիտե՞ս, այսուհետև մեզ մոտ մեծամեծներ են գալու, ամերիկացիներ, այն էլ ինչ ամերիկացիներ, եթե իմանաս: Սպասիր, ես իսկույն: (Գնում է խորքի աջակողմյան դռնով):

ԼԻԴԻԱ. (Մենակ մնալով, նստում է դաշնամուրի քով և նվագում է ըստ տրամադրության մի ֆրանսիական եղանակ):

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. (Վերադառնում է խորքի աջակողմյան դռնով, ձեռքին մի քանի թղթադրամներ): Ա՛յ, այդպես նվագիր, ուրախացիր: Ահա, վերցրու, հարյուր հիսուն ֆրանկ է... հարյուր եմ տալիս, վաղը, մյուս օրը հազարներ եմ տալու: Այսօր գնա և իսկույն ևեթ մի նոր գլխարկ գնիր:

ԼԻԴԻԱ. Շնորհակալ եմ, մամա: (Թղթադրամները դնում է իր ձեռքի քսակի մեջ): (Չանգակ):

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Ահ, հյուր: Դու շտապիր, թե չէ մեծ մագազինները շուտով կփակվեն: Ստոյպայի մասին շատ էլ մի անհանգստանալ:

ԼԻԴԻԱ. (Գնում է դեպի խորքը, դռների մեջ պատահում է Արտաշես Բարբուլյանին):

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Ներս է մտել խորքի ձախակողմյան դռնով): Բարև:

ՏԵՍԻԼ 4

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ, ԱՐՏԱՇԵՍ, ԿԵՆՈՒ ՊԵՏՐՈՍ

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Համեստ հագնված, լուրջ, մտախոհ դեմքով մարդ է, մոտ հիսուն տարեկան): Պետրոսը տա՞նն է:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Տանն է:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ասա նրան, որ ես այստեղ եմ: (Նստում է և ծխախոտ է վառում):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (Գտում է աջ կողմի դռնով և շուտով վերադառնում է Պետրոսի հետ):

ՊԵՏՐՈՍ. Հըը՛, Արտաշ, ի՞նչ արին մեր խելոքները:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Որոշեցին մի փոխառություն խնդրել:

ՊԵՏՐՈՍ. Ումի՞ց խնդրել:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Պարիզաբնակ տաճկահայերից:

ՊԵՏՐՈՍ. Ինչքա՞ն:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Մեկ ու կես միլիոն ֆրանկ:

ՊԵՏՐՈՍ. (Արհամարհանքով): Փե՛հ, դա ամեն մեկին մի գրվանքա ղոգհավաասու փող է...

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ես կարծում եմ, այդ ակնավաճառներն այդքան էլ չեն տալ և ունին իրավունք չտալու:

ՊԵՏՐՈՍ. Կտան թե չեն տալ, մեզ համար միևնույն է. ինչ կասես, Մաղդաշ, հե՛:

(Աչքով նշան է անում կնոջը):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (խորհրդավոր ժպտալով): Իհարկե, միևնույն է:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Չարմացած նայում է նախ Պետրոսին, ապա Մագթադինեին): Միևնո՞ւյնն է:

ՊԵՏՐՈՍ. Հրամանքս...

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ի՞նչ է պատահել. հարստացե՛լ եք:

ՊԵՏՐՈՍ. Դեռ չենք հարստացել, բայց շուտով կհարստանանք: (Հպարտանում է և նայում է Մագթադինեին խորհրդավոր):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Այն էլ ինչպե՛ս... (Ժպտում է):

ԱՐՏԱՇԵՍ. Երևի, հանքերդ ծախել ես: Անգլիացիների՞ն:

ՊԵՏՐՈՍ. Թող կորչեն քո անգլիացիներն է՛, ես նրանց ատելով ատում եմ:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ուրեմն ամերիկացիներին ես ծախե՞լ:

ՊԵՏՐՈՍ. Հա՛, ամերիկացիներն ուրիշ բաներ են: Մարդիկ են է՛, մարդիկ, ոսկին ջվալներով են չափում:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ուրեմն շնորհավորե՛մ, էլի:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Դեռ մի քիչ վաղ է: (Նայում է Պետրոսին և խորհրդավոր ժպտում է):

ՊԵՏՐՈՍ. Մի օր էլ սպասիր, հետո կշնորհավորես: (Նայում է Մագթադինեին և խորհրդավոր ժպտում է):

ԱՐՏԱՇԵՍ. Բոլոր հանքերդ ես ծախել, թե մի մասը:

ՊԵՏՐՈՍ. (Փռթկալով): Ադա, Արտաշ, հանքս ո՞րն է, թքել եմ քո Բաքվի էլ, Գռոզնայի վրեն էլ... Հանքեր... դու ուրիշ բանից խոսիր է՛, միլիարդներից:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ինչպես տեսնում եմ, դուք մարդ ու կին ուզում եք ինձ պարացնել...

ՊԵՏՐՈՍ. Պարացնելու ենք հապա, դու էլ ես պարելու, ես էլ Մադդաշն էլ, մեր բոլոր ազգական ու բարեկամներն էլ: (Չանգակ):

ԱՐՏԱՇԵՍ. Չեմ հասկանում, ոչինչ չեմ հասկանում:

ՏԵՍԻՆ 5

ՆՈՒՅՆՔ, ՌՈՄԱՆ ՍԵՐԳԵԵՎԻՉ ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ, ԿԱՐՊ ՍՊԻՐԻԴՈՆՈՎԻՉ ԿԱՐԱՍՈՎ և իշխան ԱՐԲՈՒԹՈՎ-ԼԱՅՆԱԿՉԱԿ, որ գալիս են խորքի ձախակողմյան դռնով:

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. (65 տարեկան բարձրահասակ, չոր կազմվածքով մարդ է):
Չարչիներ, խաչագողներ: (Բարևում է ու ձեռք է տալիս ամենքին բարեկամաբար):

ԿԱՐԱՍՈՎ. (Կարճահասակ, 60 տարեկան գեր մարդ է, մեծ փորով, կարճ ոտներով, խոսում է միշտ գրգռված տոնով): Լաբազնիկներ, չորբաշիններ:
(Թավալվում է բազկաթռչի վրա և քրտինքը սրբում):

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿՉԱԿ. (55 տարեկան է, բավական բարձրահասակ, ձևերը ռուս արիստոկրատական են, մի քիչ հավակնոտ, քայլվածքը իբր իշխանական է, մարմինը միշտ ուղղածիգ, հագնված է նորաձև): Խայիտյել հարկավոր չէ, միայն պետք է արխամարիսել, որ չեն պախպանում խայ ազգի արժանապատվություն:

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Ի՞նչ, մերժել ի՞նձ, Ռոման Սերգեևիչ Մեզբուրովի՞ս: Ես այդ բոլոր ակնավաճառներին կարող էի գնել միայն իմ մի հորի եկամուտով: (Ծխախոտ է վառում):

ԿԱՐԱՍՈՎ. Մոսկվայի մեջ ես այդ կակավետչիներին դվորնիկ չեի ընդունիլ...

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿՉԱԿ. Թքեցեք լեբլեբիջիների վրա, պրծավ գնաց:

ՊԵՏՐՈՍ. (Ինքնագոհ ժպտում է, իբր թե այդ բոլորն իրեն չի վերաբերվում):

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ես չե՞ի ասում, որ մերժելու են: Եվ ինչո՞ւ չափտի մերժեին — չեմ հասկանում:

ՊԵՏՐՈՍ. Իմ անունն էլ ասե՛լ եք:

ԿԱՐԱՍՈՎ. Իհարկե:

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Ամենից առաջ հենց քո անունը հիշեցինք:

ՊԵՏՐՈՍ. *(Վիրավորված)*: Չուր, բոլորովին զուր: Ինձ փող հարկավոր չէ: Ես գնում եմ:

ԿԱՐԱՍՈՎ. Որտե՞ղ ես գնում:

ՊԵՏՐՈՍ. Ամերիկա: *(Նայում է խորհրդավոր Մագթադինեին)*:

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Այդ ի՞նչ նորությունն է:

ՊԵՏՐՈՍ. Հրամանքս, նորությունն է:

ԿԱՐԱՍՈՎ.. *(Ծիծաղելով)*: Չլինի՞ թե Ռոքֆելերը քեզ իր մոտ հյուր է հրավիրել:

ՊԵՏՐՈՍ. Ռոքֆելեր է, թե Մորգան — Էդ հետո կիմանաք: Ի՞նչ կասես, Մագթադ:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Իհարկե:

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿԱՎ. Այդ տաճկախայեր շատ երախտամոռ են: Մենք ռուսախայեր քառասուն տարի նրանց պախպանել ենք, իսկ իրենք չեն ուզում մի տարի մեզ պախպանել:

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Հապա քանի-քանի անգամ այս կոտրած ձեռքովս Բաքվում փող եմ հավաքել և ուղարկել Կ. Պոլիս պատրիարքին:

ԿԱՐԱՍՈՎ. Հազար իննը հարյուր ի տասնուվեց ամի հունվար ամսին Արմավիրից տասնուհինգ թոփ կտավ ուղարկեցի Ալաշկերտի գաղթականների համար:

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿԱՎ. Իմ ամուսին նրանց խամար թիֆլիսում թեյատուն բաց արավ, ես էլ նվիրեցի խարյուր ռուբլի:

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Կնիկս դռնե դուռն ընկած հին շորեր էր հավաքում նրանց համար: Է՛հ, ի՞նչ հարկավոր է երկար խոսել, պետք է ասել, որ առհասարակ մարդ արարածը շատ երախտամոռ է: Ռոմանիի հանքերումս մշակներն այնքան լոբացել էին, որ լրագրների մեջ ինձնից մինչև անգամ բաղնիք էին պահանջում, կարո՞ղ եք երևակայել:

ԱՐՏԱՇԵՍ. *(Երեսը մի կողմ դարձնելով, հեզնորեն ծիծաղում է)*:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Պարոններ, հայտնում եմ, որ ամենքդ այսօր մեզ մոտ եք ճաշում:

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿԱՎ. Մերսի, ես չեմ կարող մնալ, ամուսինս կսպասե:

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Ես էլ մերսի...

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ոչ, ոչ, առանց հակաճառության, թե չէ չափազանց կվիրավորեք ինձ: *(Գնում է խորքի աջակողմյան դռնով)*:

ՆՈՒՅՆՔ, առանց ՄԱԳԹԱՂԻՆԵԻ

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿԶԱԿ. Սովի տարին ես իմ կալվածքում երեք եզ մորթել տվեցի պախստականների խամար: Ինչ վերաբերվում է գյուղացիներին, կնիկս վկա է, որ ես մտադիր էի իմ խոզեր բաժանել նրանց:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Յեզևանքով): Ձերդ պայծառափայլություն, ես լսել եմ, որ ձեր հանգուցյալ հայրն էլ է ունեցել նույն մտադրությունը:

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿԶԱԿ. Իխարկե...

ԱՐՏԱՇԵՍ. Երևի ձեր պապը նույնպե՞ս:

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿԶԱԿ. Ես կարծում եմ:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Եվ այնուամենայնիվ հողերը ձեր ձեռքումն են մնացել որդվոց որդի:

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿԶԱԿ. (Գրգռվելով): Դե, կոմունիստները չթողեցին, որ բաժանեմ, ես ի՞նչ անեմ:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Յեզևանքով): Մի՞թե, այ անիրավ կոմունիստներ:

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿԶԱԿ. Դուք չե՞ք խավատում իմ ասածին:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ես միայն մի բանի եմ հավատում. այն է, որ մենք ամենքս նույնն ենք, ինչ որ այդ կակավետչիներն ու լեբլեբիջիները:

ԿԱՐԱՍՈՎ. Այսինքն ի՞նչ ենք:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Խոզեր...

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. (Վրդովված): Խոզեր:

ԿԱՐԱՍՈՎ. (Գրգռվելով): Ինչ ասա՞ց:

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿԶԱԿ. Խոզե՞ր:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Այո, կատարյալ խոզեր. այն էլ մորթելու համար կերակրված խոզեր:

ՊԵՏՐՈՍ. Ա տղա, Արտաշ, Էդ ի՞նչ ասացիր:

ՏԵՍԻՆ 7

ՆՈՒՅՆՔ Ա ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. (Գալիս է խորքի աջակողմյան դռնով): Պարոններ, ճաշը պատրաստ է: (Գնում է):

ԱՄԵՆՔԸ. (Յետևում են Մագթադիներին):

ՊԵՏՐՈՍ. (Առանձին Արտաշեսին): Ա տղա, Էդ ո՞ր էշը գլխիդ արացի տվեց:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Հավիտենական էշը, որի անունն է ճշմարտություն:

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. (Կարասովին): Ինչպես երևում է, այդ մարդը բայջևիկ է դարձել:

ԿԱՐԱՍՈՎ. Պրոպագանդիստ է, ագենտ է, Կրասինը կաշառել է նրան:

ԻՇԽ. ԼԱՅՆԱԿՉԱԿ. Ես մերոնց պիտի ասեմ, որ նրա անունը անցկացնեն սև տախտակի վրա:

ԱՄԵՆՔԸ. (Գնում են ներքին աջակողմյան դռնով):

ՏԵՍԻՆ 8

ՊԵՏՐՈՍ և ԺՈՐԺ

ՊԵՏՐՈՍ. (Հյուրերին ճանապարհ տալու համար ետ մնալով, նկատում է Ժորժին ու կանգ է առնում): Հըը, եկա՞ր, ո՞նց են գործերդ:

ԺՈՐԺ. (Մռայլ ու մտազբաղ): Երեք ֆիգուրա, դամա, վալետ, կարոլ:

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ ի՞նչ ասել է:

ԺՈՐԺ. Այդ ասել է բյուրյուր:

ՊԵՏՐՈՍ. (Վախեցած): Ըմբո, ուրեմն ամերիկուհիդ բյուրյուր եղա՞վ:

ԺՈՐԺ. (Ուշքի գալով): Ամերիկուհիս, հա, ամերիկուհուս բանը վերջացած է: Հարսնացուս գրպանիս մեջ է:

ՊԵՏՐՈՍ. (Ուրախանալով): Էդպես ասա է, թե չէ: Հըը, չլինի՞ թե փողերդ վերջացել են, մի վախենա, էլի կտամ: (Ձեռք տանում է ծոցի գրպանը):

ԺՈՐԺ. (Կեղծ): Ոչ, պապա, փող չեմ ուզում: (Տոնը փոխելով): Բայց որ տաս, չեմ հրաժարվի ընդունելու:

ՊԵՏՐՈՍ. Կտամ, խե չեմ տալ: (Տալիս է երկու հատ հարյուրանոց): Ինքեալ: Բայց աշխատիր, որդի, որ հարսանիքդ շուտ լինի: Հա, ի՞նչ էի ուզում ասել, կարելի՞ է, որ ես էդ աղջկան տեսնեմ:

ԺՈՐԺ. Ոչ, պապա, այդ անկարելի է:

ՊԵՏՐՈՍ. Խե՞:

ԺՈՐԺ. Ամերիկյան ավանդություններով հարսնացու աղջիկը մինչև պսակվելը իրավունք չունի մի ուրիշ տղամարդու հետ տեսնվելու:

ՊԵՏՐՈՍ. Տո ես ի՞նչ տղամարդ եմ, ես քու հայրն եմ:

ԺՈՐԺ. Մինչև անգամ իր հարազատ հոր հետ չունի իրավունք տեսնվելու:

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ ի՞նչ հոտած օրենք է: Հապա ինչո՞ւ են ասում, թե Ամերիկայում ազատությունն է:

ԺՈՐԺ. Ազատությունն այնտեղ նեգրերի համար է:

ՊԵՏՐՈՍ. Աղջկա հոր հետ կարո՞ղ եմ տեսնվել:

ԺՈՐԺ. Հայրը մեռած է:

ՊԵՏՐՈՍ. Մո՞ր հետ:

ԺՈՐԺ. Մայրը Չիկագոյումն է:

ՊԵՏՐՈՍ. Բա էդ աղջիկը մենա՞կ է եկել:

ԺՈՐԺ. *(Մեկուսի)*: Փորձանք է ելի: *(Բարձր)*: Չէ, պապա, մենակ չէ, մորաքույրը հետն է:

ՊԵՏՐՈՍ. Դե լավ, մորաքրոջ հետ ծանոթացրու ինձ:

ԺՈՐԺ. *(Մեկուսի)*: Եկ, հիմա մորաքույր գտիր: *(Հանկարծ մի միտք հղանալով)*: Լավ, պապա, ես քեզ կծանոթացնեմ հարսնացվիս մորաքրոջ հետ:

ՊԵՏՐՈՍ. Ե՞րբ:

ԺՈՐԺ. Այս գիշեր:

ՊԵՏՐՈՍ. Ըմբո, գիշերո՞վ:

ԺՈՐԺ. Այո, պապա: Գիտես, հարսնացվիս մորաքույրը մի տարօրինակ կին է, նա ցերեկով ոչ ոքի չի ընդունում, այլ գիշերով, այն էլ Մոնմարտրի մի գիշերային ռեստորանում: Ես քեզ կտանեմ այնտեղ: Դու ինձ կսպասես տանը տասներկու ժամին: Լա՞վ:

ՊԵՏՐՈՍ. Լավ:

ԺՈՐԺ. Դե գնա, պապա, հյուրերդ սպասում են սեղանատանը:

ՊԵՏՐՈՍ. Ահ, մոռացա: Ես կսպասեմ քեզ: *(Գնում է խորքի աջակողմյան դռնով, ինքն իր հետ խոսելով)*: Որդիս Մորգանի փեսա՝ ես Մորգանի խնամի, քո տունը չքանդվի, ճղլըպզտանց Պետի...

ՏԵՍԻՆ 9

ԺՈՐԺ և ՏԵԼԵՖՈՆ

ԺՈՐԺ. *(Հորն ուղեկցելով, դուռը ծածկում է և արագ քայլերով մոտենում է տելեֆոնին)*: Պասսի, սենկանտը սենգ, կատար վյան գիզ *(Սպասում է)*: Մադամ, խնդրեմ Մեգբուրով որդուն կանչել ապարատի մոտ: *(Սպասում է)*: Սերյոժա, դու՞

Ես: Այս երեկո ութ և կես ժամին ինձ սպասիր Էքսելսիոր սրճարանում: Ինչպե՞ս: Այո, Օսման կլուբումն էի: Այո՛ դարձյալ տարվեցի, իսկույն Էլի գնում եմ բախտս փորձելու Ցտեսություն: (Տելեֆոնի փողն տեղնե դնում և նորեն վերցնում): Էլիգե, սուսասանտը դյո, գեռո, տրանս: (Սպասում է): Նատաշա, դո՛ւ Ե՛ս: Այո երեկո ինն ժամին եկ Էքսելսիոր, շատ կարևոր գործ ունեմ: Ոչինչ, մի վախենար: Որեմն, սպասե՛մ: Շնորհակալ եմ: Բյուր համբյուրներ: (Շտապով գնում է խորքի ձախակողմյա դռնով):

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

ԱՐԱՐՎԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

Պարիզի սրճարան: Մի մեծ սրահ, բաժանված մի քանի մասերի: Առաջին պլանի վրա առանձին բաժին, խորքից անջատված մի մետր բարձրությամբ միջնորմով: Այս ու այնտեղ քառակուսի սեղաններ, առանց սփռոցների և սփռոցներով: Մեջտեղ ազատ տարածություն: Մի մեծ ապակյա ինքնապտույտ դուռ ձախ պատի մեջ: Նման մի ուրիշ դուռ նույն պատի մեջ, միջնորմի ետևում: Այս երկու դռներն էլ տանում են դեպի տերրաս, որ կազմում է սրճարանի մի մասը: Միջնորմի աջ ու ձախ ծայրերը անցքեր են, որոնցով երթևեկում են և որոնք առաջին պլանը միացնում են խորքի հետ: Վաղ աշնանային երեկո է, սրճարանի լուսավորությունը պայծառանում է աստիճանաբար: Ամբողջ գործողությունը կատարվում է առաջին պլանի վրա: Վարագույրը բացվելուց մի րոպե առաջ երաժշտություն (դաշնամուր, ջութակ, թավջութակ), որ մերթ նվագում է, մերթ դադարում: Երաժիշտները, խորքում լինելով, չեն երևում:

Գործողության ընթացքում շարունակ գնում-գալիս են երկու սեռի և զանազան ազգությունների ու տիպերի հաճախորդներ, որոնց թվում զույգեր, որ առանց նեղվելու գրկախառնվում են ու համբուրվում: Յուրաքանչյուր հաճախորդ ներս մտնելով և տեղ բռնելով, իսկույն մերձեցող սպասավորին պատվիրում է իր ցանկացած ըմպելիքը: Պատվերները կատարվում են անհապաղ: Մետր դ՛օտելը այս ու այն կողմ գնալով, հսկում է կարգապահությունը:

ՏԵՍԻԼ 1

ՍԵՐՅՈԺԱ, ԳՐԻՇԱ, ԻԵՏՈ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԾԱՆՈԹ

ՍԵՐՅՈԺԱ ԵՎ ԳՐԻՇԱ. (Առաջին պլանի վրա միջնորմի մոտ, ավանսցենից հետո նստած «նառդի» են խաղում, զարեջուր ըմպելով: Մի առ ժամանակ խաղում են լուռ, բայց ոգևորված: Զարերը զարկում են նարդախտակին ուժգին թափով, հաճախողների շրջանում առաջացնելով դժկամություն):

ՍԵՐՅՈԺԱ. (Առողջակազմ, կարմիր երեսով, կուշտ դեմքով 37 — 38 տարեկան մեկն է. հագնված է պարիզյան հավակնությամբ, երեսն ածիված է ամբողջովին, հանկարծ գրգռվում է): Ներողության, շեշ ու դու և ոչ թե դուշեշ:

ԳՐԻՇԱ. (40 — 42 տարեկան տղամարդ է, նիհար, բայց առողջակազմ, երեսն ամիլված է, ընչացքը կարճ խուզած. հագած է հնամաշ հագուստ): Դու՛ն ե՛ս:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. (Գոռոզաբար): Ես քեզ ասում եմ շեշ ու դու, ուրեմն շեշ ու դու:

ԳՐԻՇԱ. (Կուրծքը դուրս ցցելով): Երբ նորին կայսերական մեծության լեյբ գվարդիայի պորուչիկ Գրիգորիյ Սոլոմոնովիչ Ամիրխանովն ասում է դու՛ն ե՛ս, ոչ մի շուն շանորդի չի կարող ասել, թե դու՛ն ե՛ս:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Թքել եմ: Շեշ ու դու:

ԳՐԻՇԱ. (Ձայնը բարձրացնելով): Դու՛ն ե՛ս:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. (Ձայնը բարձրացնելով): Շեշ ու դու:

ԳՐԻՇԱ. (Ձեռը զարկելով սեղանին): Դու՛ն ե՛ս:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. (Ձեռը զարկելով սեղանին): Շեշ ու դու:

ԳՐԻՇԱ. (Ոտքի ելնելով): Դու՛ն ե՛ս:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. (Ոտքի ելնելով): Շեշ ու դու:

ՄԵՏՐ ԴՕՏԵԼ. (Շտապով գալիս է միջնորմի ետևից): Messieurs, messieurs, pas de bruit, doucement, doucement¹: ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐ. (Ծիծաղում են):

ԳՐԻՇԱ. (Ֆրանսերեն վատ գիտենալով): Վուի, վուի, գուսման, хорошо, ничего.

ՄԵՏՐ ԴՕՏԵԼ. (Ծաղրելով): Karacho, karacho, nitchevo, tout est nitchevo pour ces gens-là²: (Հեռանում է գլուխը երերալով):

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Շարունակեցեք: (Նստում է):

ԳՐԻՇԱ. Շարունակեք: (Նստում է):

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԾԱՆՈԹ. (Ֆրանսիացի է, գալիս է աջ կողմի անցքով միջնորմի ետևից, նստում է առանձին սեղանի քով, պատվիրում է մի բաժակ զարեջուր, դուրս է բերում գրպանից օրվա լրագիր և կարդալ ձևացնելով, գաղտուկ դիտում է Սերոժային և Գրիշային):

ՄԻ ՉՈՒՅԳ. (Գալիս է ձախ կողմի դռնով, նստում է հեռավոր անկյունում և սկսում է համբուրվել):

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. (Մի փոքր խաղալուց հետո, հանկարծ գառերը ձգում է նարդախտակի վրա): Էլ չեմ խաղում:

ԳՐԻՇԱ. Ինչո՞ւ:

¹ Պարոններ, պարոններ, առանց աղմուկի, հանդարտ, հանդարտ:

² Խարաշո՛ւ, խարաշո՛ւ, Նիչեվո՛ւ ամեն ինչ Նիչեվո է այդ մարդկանց համար:

ՍԵՐՅՈՒԺԱ. Գրիշա, մենք կորցրել ենք ամեն ինչ, բայց երկու բան պահել ենք և պիտի պահենք, ազնվություն և քաջություն: Դու երկու քար ավելի թռցրիր:

ԳՐԻՇԱ. Պատիվս վկա, չթռցրի:

ՍԵՐՅՈՒԺԱ. Ազնվությունսս վկա, թռցրիր:

ԳՐԻՇԱ. Սերյոժա, մի՛ մոռանար, որ ես նորին կայսերական մեծության լեյբ գվարդիայի Երևանյան գնդի...

ՍԵՐՅՈՒԺԱ. Թքել եմ, ինձի Սերգեյ Մեգբուրով կասեն:

ՍԵՏՐ Դ՛ՕՏԵԼ. *(Շտապով գալիս է միջնորմի ետևից՝ այս անգամ կատաղած):* OH la la oh la la c'est insup portable³: *(Նարդին փակում է և տանում):*

ՍԵՐՅՈՒԺԱ. Նա մեզ վիրավորեց:

ԳՐԻՇԱ. Գնամ քիթ ու պռունգը ջարդե՞մ:

ՍԵՐՅՈՒԺԱ. Չորս-հինգ կաֆեներից մեզ սկանդալով դուրս են արել, ուզում ես որ այստե՞ղ էլ մեր վզակոթին տան... благодарю покорно.

ԳՐԻՇԱ. Հապա ի՞նչ անենք:

ՍԵՐՅՈՒԺԱ. Կոնծենք ու մոռանանք:

ԳՐԻՇԱ. Կոնծենք ու մոռանանք, հանճարեղ միտք: Բայց ես փող չունիմ:

ՍԵՐՅՈՒԺԱ. Ես կվճարեմ: Գառսո՛ւ:

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. *(Որ տեսարանը դիտել է հեզնական ժպիտով, բերում է երկու շիշ գինի և երկու դատարկ բաժակ, տանելով գարեջրի դատարկ գավաթները):*

ԳՐԻՇԱ. Սերյոժա, դու միշտ փող ունես գրպանումդ: Այդ որտե՞ղից է:

ՍԵՐՅՈՒԺԱ. *(Ինքնագոհ ժպտալով):* Դա Պոլիշինելի գաղտնիքն է: Համենայն դեպս միջոցներ շատ կան:

ԳՐԻՇԱ. Ահ, եթե ես կարողանայի գտնել մի հարուստ ամերիկուհի թեկուզ վաթսուն տարեկան, թեկուզ կաղ ու կուզ:

ՍԵՐՅՈՒԺԱ. Ես էլ եմ փնտրում այդպիսի ապրանք:

ՏԵՍԻԼ 2

ՆՈՒՅՆՔ և ԺՈՐԺ

³ Ա՛յ, ա՛յ, այդ անտանելի է:

ԺՈՐԺ. (Գալիս է ձախ կողմի դռնով): Գրիշա, գեներալ Շպուլենկոն քեզ է փնտրում տերրասի վրա:

ԳՐԻՇԱ. Ահ, երկինքն է նրան ուղարկել ինձ համար: Այսօր նա մի տեղից հազար ֆրանկ է ստացել, գնամ մի քիչ թափ տամ նրան: (Շտապով դատարկում է մի բաժակ գինի և գնում է ձախ կողմի դռնով):

ՏԵՍԻՆ 3

ՆՈՒՅՆԸ, առանց ԳՐԻՇԱՅԻ

ԺՈՐԺ. (Աջ ու ձախ նայելով, գրպանից դուրս է բերում մի թղթի կապոց և տալիս է Սերյոժային): Ետ վերցրու ապրանքդ, դժբախտաբար ծախել չկարողացա:

ՍԵՐՅՈՒՄ. (Կապոցը շտապով իր գրպանը դնելով): Կտամ Ստյոպային, նա քեզանից ավելի ճարպիկ է այդպիսի գործերում: Ի՞նչ նորություն:

ԺՈՐԺ. Ընկել եմ մի կեղտոտ ճահճի մեջ, չգիտեմ ինչպես դուրս գալ: Երկու ժամ առաջ հորիցս խորամանկությամբ պոկեցի մի քանի հարյուր ֆրանկ, գնացի Օսման, այն էլ տանուկ տվեցի: Նատաշան չի՞ եկել այստեղ, (Գինի է ածում ու խմում):

ՍԵՐՅՈՒՄ. Չի եկել: Դու կարծում ես, որ նա կարո՞ղ է քեզ փրկել: (Խմում է):

ԺՈՐԺ. Օճ, ոչ: Իմ բարեսիրտ սիրուհին նույնքան է հարուստ, որքան մեզնից ամեն մեկը, այսինքն անփող: Ահա Ստյոպան. նրա մոտ չխոսես այդ մասին:

ՏԵՍԻՆ 4

ՆՈՒՅՆԸ և ՍՅՅՈՂԱ

ՍՅՅՈՂԱ. (Գալիս է ձախ կողմի դռնով. 36—38 տարեկան, նիհար, գունատ դեմքով մեկն է. ձևերն ու շարժումները ներվային են, խոսում է արագ-արագ. առանց բարևելու նստում է, գլխարկը մի կողմ շարտելով):

ՍԵՐՅՈՒՄ. Առանց ասելու երևում է, որ բաներդ բուրդ են:

ՍՅՅՈՂԱ. Տարվեցի մինչև վերջին սանտիմ: Արթուն եմ մեկել օրվանից դես և հոգնած՝ շան նման:

ԺՈՐԺ. Եվ տանը չես եղել երկու օր ու մի գիշեր: Լիդիան քեզ փնտրում է ամենուրեք:

ՍՅՅՈՂԱ. (Դատարկ գրպանները շուռ տալով): Ո՞ր օրինավոր մարդը կարող է իր կնոջ աչքին երևալ այս գրպաններով: Բացի դրանից կա մի հանգամանք, որ ինձ փախցնում է տնից: Ա՛հ, ավելի լավ է լռենք և խմենք: (Խմում է): Ինձ փող է հարկավոր, ինչպես ջուրը ծարավից տառապողին:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. (Թղթի կապոցը գրպանից դուրս բերելով, տալիս է Ստյոպային): Ահա քեզ միջոց, ծախիր և դու էլ կունենաս փող, ես էլ:

ՍՏՅՈՊԱ. Այս ի՞նչ է: (Կապոցը հոտոտում է): Ա՛մ, հասկացա: (Կապոցը շտապով գրպանն է դնում):

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Կարո՞ղ ես ծախել:

ՍՏՅՈՊԱ. Անտարակույս: Գի՞նը: (Խմում է):

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Ծախիր քանիսով կարող ես, միայն շուտով:

ՍՏՅՈՊԱ. Ճանաչում եմ մեկին, որ կարող է գնել հենց այժմ: Սպասիր, թող նրա հետ խոսեմ տելեֆոնով: (Շտապով) դատարկում է գինու երկրորդ բաժակը և անցնում է միջնորմի ետև):

ԱՆԾԱՆՈԹ. (Որ Ստյոպայի երևալու վայրկյանից ուշադրությունը կրկնապատկել է և ինչ-որ գրել է հուշատետրում, աչքերով հետևում է նրան):

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Եթե Ստյոպային հաջողվի վաճառել, խոստանում եմ վաստակածի կեսը քեզ տալ:

ԺՈՐԺ. Այդ չի կարող ինձ փրկել:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Տոկոսը տալով չե՞ս ազատվիլ:

ԺՈՐԺ. (Հառաչելով): Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ:

ՍՏՅՈՊԱ. (Վերադառնում է միջնորմի ետևից ուրախ դեմքով): Էվալլա... գնողը պատրաստ է. երկու ժամից հետո փողը կբերի Կավո-Կոկասիեն: Եկ այնտեղ, կտեսնվենք: (Շտապով գլխարկը վերցնում ու գնում է ձախ կողմի դռնով):

ԱՆԾԱՆՈԹ. (Անմիջապես հետևում է Ստյոպային):

ՏԵՍԻՆ 5

ՆՈՒՅՆՔ, առանց ՍՏՅՈՊԱՅԻ, հետո ՆԱՏԱՇԱ

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Ուրեմն այս գիշեր մի լավ քեֆ ենք անում Կավո-Կոկասիենում: (Ձեռը զարկելով ժորժի ուսին): Շատ մի հոգար, չկա վատ դրություն, որ իր ելքը չունենա: Ահա և քո Նատաշան:

ՆԱՏԱՇԱ. (Գալիս է ձախ կողմի անցքով, մոտ 35 տարեկան կին է, լավ հագնված, ձևերն ու շարժումներն ազատ են, բայց ոչ կոպիտ, ծիւում է. անկանոն կյանքը և ոգելից ըմպելիքներն իրենց կնիքը դրոշմել են նրա գեղեցիկ դեմքի վրա): Բարև: (Սպասավորին, որ անմիջապես մոտեցել է): Յուն օրանժադ: (Ժորժին): Ի՞նչ կիրամայես, սիրելիս:

ԺՈՐԺ. Նատաշա, իմ գործը շատ բարդ է և իմ խնդիրը շատ տարօրինակ:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. (Վեր կենալով): Գուցե իմ ներկայությունն ավելորդ է:

ԺՈՐԺ. Ոչ, ո՛չ, նստիր, ես քեզանից գաղտնիք չունեմ:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. (Նորեն նստում է):

ԺՈՐԺ. Նատաշա, այս գիշեր հորս բերելու եմ Կավո-Կոկասին:

ՆԱՏԱՇԱ. Մի՞թե:

ԺՈՐԺ. Այո: Ծանոթացնելով քեզ նրա հետ ասելու եմ, որ դու Նյու-Յորքից եկած ճամփորդուհի ես և այն էլ, ոչ ավելի և ոչ պակաս, հռչակավոր բանկիր Մորգանի քույրը:

ՆԱՏԱՇԱ. Tiens. Այդ շատ հետաքրքրական է: (Ծխախոտ է վառում):

ԺՈՐԺ. Դու պիտի լինես իմ հարսնացվի մորաքույրը:

ՆԱՏԱՇԱ. Ի՞նչ, դու համարձակվել ես նշանվել՝. ես քո աչքերը իմ եղունգներով դուրս կգջլեմ:

ԺՈՐԺ. Համբերիր, Նատաշա, ես չեմ նշանվել, այլ այնպես... գիտես, երևակայությամբ...

ՆԱՏԱՇԱ. Ժորժ, ես ոչինչ չեմ հասկանում:

ԺՈՐԺ. Լսիր և կհասկանաս: Դու գիտես, Նատաշա, որ վերջերս ես թղթախաղում շարունակ տարվում եմ:

ՆԱՏԱՇԱ. Գիտեմ...

ԺՈՐԺ. Այսօր ես խրված եմ պարտքերի մեջ մինչև կոկորդս:

ՆԱՏԱՇԱ. Այդ էլ գիտեմ:

ԺՈՐԺ. Այո, բայց ես քեզ չեմ ասել, որ իմ պարտատերերի մեջ կա մեկը, ամենախոշորը, որ չգիտե ինչպե՛լ իր հարազատ զավակին անգամ: Այդ մարդուն ես պարտական եմ տասնուհինգ հազար ֆրանկ:

ՆԱՏԱՇԱ. Oh la la...

ԺՈՐԺ. Երեկ մուրհակի ժամկետն էր: Որքան խնդրեցի, աղերսեցի պարտատիրոջս թույլ տալ մուրհակը փոխելու, անիրավը չհամաձայնվեց: Նա սպառնաց դիմել դատարանին, եթե ես իսկույն ևեթ չվճարեմ: Ճարահատյալ ես տվեցի նրան 15 հազարի մի չեկ:

ՆԱՏԱՇԱ. Է՛հ, ուրեմն օձիքդ ազատեցիր վաշխառվից:

ԺՈՐԺ. Ոչ, սիրելիս, այսօր ես սեղմված եմ նրա ճանկերի մեջ ավելի, քան երեկ:

ՆԱՏԱՇԱ. Չեմ հասկանում:

ԺՈՐԺ. Նատաշա, իմ տված չեկը sans provision է:

ՆԱՏԱՇԱ. Այդ ի՞նչ ասել է:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Այդ ասել է, որ ժորժն այդ չեկի դեմ բանկում դրամ չունի, հետևաբար չեկը սուտ է:

ԺՈՐԺ. Նատաշա, իմ արածը ֆրանսերեն կոչվում է escroquerie, այսինքն խարդախություն: Սերյոժան, ինչպես իրավաբան, կարող է ասել, թե ինչ պատիժ է սպառնում ինձ:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Վեց ամսից մինչև երկու տարի բանտարկություն, այնուհետև աքսոր ֆրանսիայի սահմաններից, որովհետև օտարական ես:

ՆԱՏԱՇԱ. Ահ, ես սարսափում եմ:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Պարտատերդ գիտե՞ արդեն, որ չեկդ կեղծ է:

ԺՈՐԺ. Դեռ ոչ. երեկ տոն էր, այսօր կիրակի, բանկերը փակ էին: Վաղը բացվելու են, և իմ խարդախությունը պարզվելու է:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Եվ դու ձերբակալվելու ես ու անունդ լրագրերի մեջ է ընկնելու:

ՆԱՏԱՇԱ. Ժորժ, այդ ի՞նչ ես արել:

ԺՈՐԺ. Ահ, ջրում խեղդվողն օձին էլ է փաթաթվում: Հիմարությունը գործված է, այժմ միայն մի բան է մնում անելու:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Մինչև վաղն առավոտյան ինն և կես ժամը գտնել 15 հազար ֆրանկ:

ԺՈՐԺ. Մի գումար, որ ոչ ոք չունի մեր բարեկամներից ու ծանոթներից:

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. Եվ ունեցողն էլ չի տալ:

ԺՈՐԺ. Միայն մի բան կա, որի վրա դրել եմ վերջին հույսս:

ՆԱՏԱՇԱ. Ա՞յն է:

ԺՈՐԺ. Թղթախաղը:

ՆԱՏԱՇԱ. Դարձյա՞լ:

ԺՈՐԺ. Այո: Այն, ինչ որ կործանում է ինձ նման մարդկանց, երբեմն փրկում էլ է: Բայց խաղալու համար փող է հարկավոր, որ ես չունեմ: Այսօր հորիցս մի քանի հարյուր ֆրանկ գջլելու համար ես հնարեցի, թե ամուսնանում եմ Մորգանի քրոջ աղջկա հետ և շուտով միլիոնատեր եմ դառնալու իմ կնոջ օժիտով: Մորգան անունը ծերունուն հարբեցրեց: Նա հավատաց իմ ստին և այժմ իրեն արդեն Մորգանի խնամի է համարում: Բայց, միևնույն ժամանակ, նա պահանջեց, որ ես նրան ծանոթացնեմ հարսնացվիս կամ նրա ծնողների հետ: Որտե՞ղ գտնեի նրանց: Ճարահատյալ խոստացա առայժմ նրան ծանոթացնել երևակայական հարսնացվիս երևակայական մորաքրոջ հետ: Նատաշա, սիրելիս, եղիր մի երկու ժամով դերասանուհի, կատարիր այդ մորաքրոջ դերը:

ՆԱՏԱՇԱ. Կկատարեմ: Բայց ի՞նչ օգուտ պիտի ունենաս դրանից:

ԺՈՐԺ. Նատաշա, դու հրապուրիչ կին ես, մանավանդ մի ծերունու համար:
Գրավելով հորս, դու կհամոզես նրան այս գիշեր, որ ինձ տա գոնե մի երկու հազար
ֆրանկ: Նատաշա, ես ուրիշ եմ չունեմ, ես պետք է այս գիշեր խաղամ և
հավատացած եմ, որ տանելու եմ:

ՆԱՏԱՇԱ. (Ոգևորելով): Բրավո, բրավո, սքանչելի է մտածված: Խաղում եմ
հարուստ ամերիկուհու դերը, եթե ոչինչ էլ, գոնե հետո մի լավ կծիծաղենք: Բայց
սպասիր, ես անգլերեն լավ չգիտեմ, ի՞նչպես կարող եմ կատարյալ ամերիկուհի
դառնալ:

ԺՈՐԺ. Ի՞նչ, դու կարծում ես, որ իմ պատվելի պապաշան Օքսֆորդի
համալսարանն է ավարտել: Դու նրա հետ կխոսես հայերեն լեզվով:

ՆԱՏԱՇԱ. Մորգանի քույրը հայերե՞ն:

ԺՈՐԺ. Ինչո՞ւ չէ. չկա՞ն հայերեն խոսող ամերիկուհիներ:

ՆԱՏԱՇԱ. Հասկացա, հասկացա, կարելի է...

ԺՈՐԺ. Միայն պետք է մի քանի անգլերեն բառեր խառնել:

ՆԱՏԱՇԱ. Գիտեմ, գիտեմ, yes, yes, thank you wery much. (հյես, հյես, տանք յու
վերի մաշ):

ՍԵՐՅՈՒՄ. Լավ կլինի մի քանի տաճկահայ խոսքեր էլ ներս խոթել:

ՆԱՏԱՇԱ. Այդ էլ կարող եմ. հոս, հոն, կոր, մոր, ասիկա, ատիկա, ադեկ, զեվզեկ...

ԺՈՐԺ. Այդքանը բավական է:

ՆԱՏԱՇԱ. Հրաշալի է, սքանչելի, ես արդեն ոգևորվեցի իմ դերով: (Վեր է կենում):
Բեր այս գիշեր հորդ Կավո-Կոկասիեն, դու կտեսնես քո Նատաշան ինչ
տաղանդով կկատարի իր դերը... Արի համբուրվենք: (Համբուրվում է Ժորժի հետ):
Շատ մի մտածիր... Ցտեսություն: (Գնում է ձախ կողմի դռնով):

ՏԵՍԻՆ 6

ՆՈՒՅՆՔ, առանց ՆԱՏԱՇԱՅԻ

ՍԵՐՅՈՒՄ. Տեսնենք ինչո՞վ կվերջանա այդ կոմեդիան:

ԺՈՐԺ. Ինչով էլ վերջանա, իմ վերջը կամ բանտն է, կամ աքսոր, կամ
ինքնասպանություն, ես ուրիշ ապագա չեմ տեսնում ինձ համար: Ահ, հոգնել եմ...

ՍԵՐՅՈՒՄ. Քիչ խոսիր, միևնույն է, մենք մեր կյանքը չենք կարող փոխել: Ապրել է
հարկավոր և ուրախ ապրել թեկուզ այդ բուլճարիկների ջգրու, իսկ միջոցները —
наплевать: Քո կենացը: (Խմում է, բաժակը զարկելով Ժորժի բաժակին. բարձր):
Garçon, encore deux bouteilles...

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. (Դատարկ շշերը տանում է, բերում է լիք շշերը):

ՏԵՍԻՆ 7

ՆՈՒՅՆՔ և ԼԻԴԻԱ

ԼԻԴԻԱ. (Գալիս է ձախ կողմի դռնով, բարևում է գլխի թեթև շարժումով, նոր գլխարկ է դրել): Ստյոպային չե՞ք տեսել:

ՍԵՐՅՈՒՄ. (Ոտքի ելնելով, Լիդիայի ձեռքը համբուրում է): Մի փոքր առաջ այստեղ էր:

ԼԻԴԻԱ. Ո՞ր գնաց: (Նստում է): Garçon, un café au lait.

ՄՊԱՍԱՎՈՐ. (Կատարում է Լիդիայի պատվերը, բերելով մի բաժակ սուրճ):

ՍԵՐՅՈՒՄ. Դժվար է ասել, բայց կես գիշերից հետո նա կլինի մի տեղ, ուր ես նրա հետ ժամադրություն ունեմ:

ԼԻԴԻԱ. Կարո՞ղ եմ ձեզ հետ գնալ այդտեղ:

ՍԵՐՅՈՒՄ. Իհարկե, ես ուրախությամբ կուղեկցեմ ձեզ:

ԺՈՐԺ. Բայց, Լիդիա, դա մի գիշերային ռեստորան է. հարմա՞ր է, արդյոք, քեզ համար այնտեղ գնալը:

ԼԻԴԻԱ. Ես Ստյոպայի հետ մի քանի անգամ եղել եմ Կավո-Կոկասիենում:

ԺՈՐԺ. Դու գիտես: (Սերյոժային հանդիմանական նշան է անում):

ՏԵՍԻՆ 8

ՆՈՒՅՆՔ, ԳՐԻՇԱ և գեներալ ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ

ԳՐԻՇԱ, ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. (Գալիս են ձախ կողմի անցքով. հարբած են, բայց ոչ չափազանց):

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. (Կուրանյան կազակի միջին տիպար է, մոտ 50 տարեկան, եվրոպական հագուստով է): Սխալվում ես, Գրիշա, երեք միլիոն չէ, քսան միլիոն է: (Համբուրում է Լիդիայի ձեռքը, մյուսներին բարևում է գլխի թեթև շարժումով):

ԳՐԻՇԱ. Ո՛չ, ձերդ գերազանցություն, քսան միլիոն առաջ էր, բայց լեհիկները 17 միլիոնն այրեցին իբրև վառելիք, փայտ չունենալու պատճառով:

ԺՈՐԺ. Այդ ինչի՞ մասին եք վիճում:

ԳՐԻՇԱ. Նորին գերազանցությունն ուզում է իմանալ, որքան հեռագրական սյուներ կան Ռուսիայում:

ՍԵՐՅՈՒՄ. Ինչո՞ւ համար:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Ուզում եմ իմանալ՝ բոլոր ջիւղներին կախ տալու համար: Գրիշա, երեք միլիոնը քիչ է, մնացյալին ես կստիպեմ իրենց ձեռքով փորել իրենց գերեզմանները...

ԳՐԻՇԱ. (*Հրճվանքով*): Եվ այնտեղ թաղել կտանք նրանց կենդանի-կենդանի, չէ՞. . . Հրաշալի գաղափար, հանճարեղ միտք: Ամենքի՞ն...

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Ոչ, մի հատ կթողեմ նմուշի համար թանգարանում:

ԼԻԴԻԱ. Եվ այդպես բոլոր հրեաներին ջնջելուց հետո անշուշտ հերթը կգա հայերին, վրացիներին և բոլոր օտար ազգություններին, այնպես չէ՞, գեներալ:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Ես այդ չասացի:

ԼԻԴԻԱ. Ներողություն, դուք արդեն ասել եք այդ և շատ անգամ:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Գրիշա, ես չեի՞, որ Կիսլովոդսկում հայերին պաշտպանեցի:

ԳՐԻՇԱ. Ճիշտ է, ձերդ գերազանցություն, կարող եմ երդվել:

ԼԻԴԻԱ. Ես կարծում եմ, ավելի լավ կլիներ, եթե դուք չպաշտպանեիք մեզ:

ԺՈՐԺ. (*Հանդիմանաբար*): Լիդիա, Էլի՞ սկսեցիր մորեղբորդ երգը երգել: Լռի՛ր:

ԼԻԴԻԱ. Ինչո՞ւ պիտի լռեմ: Գեներալն ամեն տեղ պարծենում է, թե հայերին ազատել է կոտորածից և անարգում է մեզ, որ փող չենք տալիս նրան: Այնպես չէ՞, ձերդ գերազանցություն, իրավ որ արժանի ենք, որ դուք մեզ կոտորեիք: Բարեբախտաբար, բռնակիկները ձեզ չեն թողնիլ, որ ոտք դնեք Ռուսիա:

ԺՈՐԺ. (*Բարկացած*): Լիդիա...

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. (*Գրգռված*): Հիսուն հազար առյուծներ են սպասում իմ հրամանին Բալկանյան թերակղզու վրա: Բայց Նիկոլայ Նիկոլայևիչն ասում է, թե դեռ ժամանակը չէ արշավելու, և ես համաձայն եմ նրա հետ: Garçon, deux bouteilles de soterne:

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. (*Հասարակ գինու շշերը տանում է և բերում է երկու շիշ սոտերն*):

ԼԻԴԻԱ. (*Միշտ հեգնանքով*): Հիսուն հազար առյուծներ, որոնց թվում և մի քանի վագրեր, ինչպես իմ ամուսինը, իմ եղբայրը, նրանց ընկերները: Ախ, մոնարխիստներ դուք քաջ եք միայն գինի կոնծելում և սկանդալներ սարքելում...

ԺՈՐԺ. Լիդիա, ես քեզ արգելում եմ այդ լեզվով խոսել:

ԼԻԴԻԱ. Զո արգելքն ինձ համար օրենք չէ և ոչ էլ ես վախենում եմ որևէ մեկից...

ԳՐԻՇԱ. (*Կուրծքն ուռցնելով*): Լիդիա Պետրովա, ես որպես նորին կայսերական մեծության լեյբ գվարդիայի օֆիցեր, բողոքում եմ... (*Սոտերնի բաժակը մի անգամից դատարկելով, զարկում է սեղանին*):

ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐ. (*Ծիծաղում են*):

ՀԱՄԱԲՈՒՐՎՈՂ ՉՈՒՅՁ. (Ավելի ամուր եմ գրկախառնվում):

ԼԻԴԻԱ. (Բարձրաձայն ծիծաղելով): Նորին կայսերական մեծությունը... Ո՞ւր է այդ մեծությունը: Չկա. ոչնչացավ: Իսկ ձեր Կիրիլն իր հրովարտակով, հա, հա, հա... Երևակայում եմ, այնտեղ, երկրում որքան եմ ծիծաղել այդ հրովարտակը կարդալով:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Լիդիա Պետրովնա, եթե դուք տղամարդ լինեիք, ես ձեզ մենամարտության կհրավիրեի: Բայց որովհետև կին եք, խմում եմ ձեր կենացը: (Հրամայողական տոնով): Գրիշա՛...

ԳՐԻՇԱ. (Ոտքի ելնելով): Լսում եմ, ձերդ գերազանցություն:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Խմենք ու երգենք:

ԳՐԻՇԱ. Խմենք ու երգենք, ձերդ գերազանցություն:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Ի՞նչպես է քո հնարած մարշը: Երգիր, ես քեզ կծայնակցեմ:

ԳՐԻՇԱ. (Ռազմական կեցվածք ընդունելով, երգում է): Պռոմ, պռոմ պոն պոն, շա՛գոմ, շա՛գոմ, պռոմ պոն պոն, պռոմ պոն պոն:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. (Ոգևորված, բաժակը սեղանին զարկելով): Պռոմ պոն պոն, պռոմ պոն պոն, զդարովի րեբյատաա՛...

ԳՐԻՇԱ. Չդրավիյե ժելայեմ, վաշե արեվոսխողիտեյլստվո...

ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐ. (Խորքից գալով, ոմանք ծիծաղում են, ոմանք վրդովման նշաններ են անում):

ՄԵՏՐ ԴՕՏԵԼ (Շտապով գալիս է խորքից): Oh là, oh là là. Monsieur le général, taisez je vous en prie, taisez-vous⁴:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Գրիշա, ի՞նչ է ասում այդ ռեիսը... Գրիշա, զարկիր... ջիուդ է...

ԳՐԻՇԱ. (Սպառնալիքով ձեռք բարձրացնում է իբր թե մետր դ'օտելին զարկելու, բայց իսկույն ժպտում է և բաժակը վերցնելով, գոչում է): Ա ոտր սանտե, մոսիո:

ՄԵՏՐ ԴՕՏԵԼ. (Գլուխը երերալով, ապշած): C'est incroyable, tout les russes sont fous⁵.

ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐ. (Բարձրաձայն ծիծաղելով հեռանում են):

ԼԻԴԻԱ. Սերյոժա, ես ո՞ւր սպասեմ ձեզ տասներկու ժամին այնտեղ գնալու համար: (Ոտքի է ելնում):

ՍԵՐՅՈՇԱ. Տանը, ես ինքս կգամ ձեր ետևից:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Դուք վիրավորվեցի՞ք, Լիդիա Պետրովնա:

⁴ Ա՛յ ա՛յ, պարոն ժեներալ, լռեցեք, խնդրում եմ, լռեցեք:

⁵ Այդ այ անհավատալի է, բոլոր ռուսները խելագարներ են:

ԼԻԴԻԱ. Ամենակին: Մնացեք բարով: *(Գնում է ձախ կողմի դռնով)*:

ՏԵՍԻՆ 9

ՆՈՒՅՆՔ, առանց ԼԻԴԻԱՅԻ

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Ժորժ, ձեր քույրը կոմունիստ է, թող զգուշանա:

ԺՈՐԺ. Ո՛չ գեներալ, նա միայն իմ մորեղբոր խոսքերն է կրկնում:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Աա, ձեր մորեղբա՛յրը. մի ժամ առաջ նրա անունն իշխան Արբուժով-Լայնակզակի առաջարկությամբ անցկացրինք սև տախտակի վրա:

ԺՈՐԺ. Այդ ի՞նչ ասել է:

ԳՐԻՇԱ. Այդ ասել է, որ երբ Ռուսիան մեր ձեռքը կանցնի, նրան էլ կախաղան կբարձրացնեն, ջիուղների հետ...

ՍԵՐՅՈՐԱ. Ժորժ, հայրդ...

ԺՈՐԺ. *(Շտապով վեր է կենում և առաջ գնում հորը դիմավորելու համար)*:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Գրիշա, գնանք, մի քիչ թարմանանք: *(Գրիշայի հետ գնում են խորքը և նստում ուրիշ սեղանի քով)*:

ՏԵՍԻՆ 10

ԺՈՐԺ և ՊԵՏՐՈՍ առանձին

ՊԵՏՐՈՍ. *(Գալիս է ձախ կողմի դռնով. հագած է ֆրակ, որ նեղ լինելու պատճառով լավ չի նստած վրեն, և գունավոր պանթալոն. վերարկուն ձգած է ուսի վրա, տրամադրությունը հանդիսավոր է)*:

ԺՈՐԺ. *(Դիմավորում է հորն ընկերների սեղանից հեռու, ավանսցենի մոտ)*: Պապա, ինչո՞ւ համար ես եկել:

ՊԵՏՐՈՍ. Ըմբո, եկել եմ, որ գնանք խնամուս մոտ:

ԺՈՐԺ. Բայց դեռ կանուխ է, պապա, անհարմար է տասներկու ժամից առաջ գնալ:

ՊԵՏՐՈՍ. Դե լավ, էստեղ կսպասեմ: Թող մի քիչ մուգիկ լսեմ: Դու գնա ընկերներիդ մոտ, ես ջախիլների հետ չեմ նստիլ:

ԺՈՐԺ. *(Հանկարծ նկատելով նոր ֆրակը)*: Պապա, այդ ի՞նչ ես հագել:

ՊԵՏՐՈՍ. Փռակ է, Էլի հըը, տես: *(Վերարկուն ուսերից վերցնում են)*:

ԺՈՐԺ. Բայց լավ չէ, պապա, չի սագում:

ՊԵՏՐՈՍ. Հա, մի քիչ նեղ է վրես: Դե հարսանիքիս փռակն է, կարվելու ժամանակ նագուկ տղա էի, հիմի մի քիչ չաղացել եմ:

ԺՈՐԺ. *(Ավելի է զարմանում, պանթալոնը նկատելով):* Իսկ պանթալոնդ, պապա, այդ ի՞նչ գույն է:

ՊԵՏՐՈՍ. Շավարս ես ասո՞ւմ, դե օրինավոր շավար է, էլի, չես հավանո՞ւմ:

ԺՈՐԺ. Պապա, ֆրակի հետ սև պանթալոն են հագնում և ոչ թե մոխրագույն:

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ բանը մայրդ էլ ասաց, ես էլ գիտեմ, բայց ի՞նչ անեի, սև շավարիս քամակը մաշված էր, ուզեցի հագնել, պատռվեց: Էհ, ոչինչ, յուրա կերթա:

ԺՈՐԺ. Ո՛չ, պապա, ես այդ հագուստովդ քեզ հետ ոչ մի տեղ չեմ գնալ:
Վերադարձիր տուն և ամենօրյա հագուստդ հագիր: *(Մեկուսի):* Այ քեզ պատիժ:

ՊԵՏՐՈՍ. Դե լավ, թող մի բաժակ պիվա խմեմ, ծարավ եմ:

ԺՈՐԺ. Լավ, նստիր հենց այստեղ: Բայց վերարկուդ հագիր: *(Օգնում է վերարկուն հագնելու):* Կոճկիր: Այ, այդպես: Նստիր ու ոտներիդ թաքցրու սեղանի տակ:
Չշարժվես: *(Նստեցնում է առանձին սեղանի մոտ՝ ավանսցենի կողմում):*

ՊԵՏՐՈՍ. Էս էլ ոտներս, դե ասա, որ պիվա տա:

ԺՈՐԺ. *(Գարեջուր է պատվիրում սպասավորին, որ ոչ հեռու կանգնած ծիծաղում է Պետրոսի վրա):*

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. *(Պետրոսի համար բերում է մի մեծ գավաթ գարեջուր):*

ՊԵՏՐՈՍ. Դե դու ինձ մեկակ թող, որ մտածեմ, թե ինչ պիտի ասեմ խնամուս:

ԺՈՐԺ. *(Մոտենում է իր ընկերներին):*

ՏԵՍԻԼ 11

ՊԵՏՐՈՍ և ԱՐՏԱՇԵՍ

ԱՐՏԱՇԵՍ. *(Գալիս է ձախ կողմի դռնով, ուզում է նստել, բայց Պետրոսին տեսնելով, զարմանում է ու մոտենում նրան):* Բա՛հ, դու այստե՞ղ, ո՞ր քամուց:

ՊԵՏՐՈՍ. Զամի-մամի չկա, քեփս տվեց — եկա: Թե ուզում ես, նստիր:

ԱՐՏԱՇԵՍ. *(Նստելով):* Այդ ինչո՞ւ ես վերարկուդ այդպես կոճկել ու կուչ եկել:

ՊԵՏՐՈՍ. Ցուրտ է:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Դու մրսո՞ւմ ես:

ՊԵՏՐՈՍ. Հա, մի քիչ հարբուխ ունեմ: *(Կեղծ հագում է ու փռշտում):*

ԱՐՏԱՇԵՍ. Դու ե՞րբ ստացար հարբուխ, մի երկու ժամ առաջ առողջ էիր:

ՊԵՏՐՈՍ. (Փռշտում է): Աշխարհիս բաներն եղպես են. մի ժամ առաջ առողջ էիր եզան պես, մեկ էլ տեսար տնգլխտան տվիր, կամ մի օր առաջ գրպանումդ քամիներ էին խաղում, մեկ էլ տեսար աստված միլիոններ ուղղարկեց: Չարիս է՛, գիշեր-ցերեկ պտույտ է գալիս, մեկին բարձրացնում է, մյուսին տակովն է անում: (Հագում է):

ԱՐՏԱՇԵՍ. Այդ ի՞նչ է պատահել քեզ, այսօր հանելուկներով ես խոսում:

ՊԵՏՐՈՍ. Հանելուկին մեջ թաղված իմաստությունը պիտի հասկանալ, թե առակս զինչ ցուցանե:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Պետրոս:

ՊԵՏՐՈՍ. Հը՞ն ասելու բան ունես՝ ասա:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ես քեզ մի տեսակ փոխված եմ տեսնում:

ՊԵՏՐՈՍ. Փոփոխություններ կան, որ հասկանալ չես կարող, ինչքան էլ խելքիդ զոռ տաս: (Մեկուսի): Որ հասկանաս, կտրաքես նախանձից:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Կողմ): Կարծես փեսայիս ուղեղը մթնում է ծերությունից: (Բարձր): Պետրոս, երա՞գ ես տեսել:

ՊԵՏՐՈՍ. (Տաքանալով): Երազ չէ, ա մարդ, իսկություն է, իսկություն:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Դե ասա տեսնենք, այդ ի՞նչ իսկություն է:

ՊԵՏՐՈՍ. Խե՞ պիտի ասեմ, որ պարալիչ ստանա՞ս: (Երաժշտության եղանակով զանազան շարժումներ է անում, մատները զարկելով սեղանին):

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Կողմ): Տեր ողորմած աստված, այս մարդը ճշմարտապես ցնդվել է: (Բարձր): Պետրո՛ս, Պետրո՛ս, այդ ի՞նչ ես անում:

ՊԵՏՐՈՍ. Մտքումս երգ եմ ասում. Էդ մուգիկն էլ էսօր իմ քեփովն է, տայ տրա, տայ տա, տայ տա տա: Ամերիկա, Ամերիկա, դոլլար, դոլլար, դոլլար...

ԱՐՏԱՇԵՍ. Հա՛մ, հիմա հասկացա, դու չքնած երազում ես, որ հանքերդ ծախել ես ու դոլլարներ ես համրում:

ՊԵՏՐՈՍ. Ադա, խե՞ չես մի բան խմում: Դե ասա, հրամայիր, լիկոռ, բենեդիկտին, չարտոյոզ, ինչ որ քեփդ է: (Բարձր): Ադա, չալավեկ:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Սպասավորին): Donnez-moi un cafe nature.

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. (Բերում է մի գավաթ սև սուրճ): (Մյուս սեղանի քով)

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. (Բոլորովին հարբել է): Գրիշա...

ԳՐԻՇԱ. (Նույնպես հարբել է): Լսում եմ, ձերդ գերազանցություն:

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. (Ձեռով ցույց տալով համբուրվող զույգի վրա): Այդ զույգն իր համբույրներով ինձ գրգռեց, տար ինձ մի ուրախ տեղ: (Վեր է կենում երերալով):

ԳՐԻՇԱ. Գնանք Շաբանե, ձերդ գերազանցություն: (Վեր են կենում երերալով):

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Գնանք: Վճարեցի՞ր:

ՍԵՐՅՈՒՄ. Դուք գնացեք, ես կվճարեմ:

(Շպուկենկոն և Գրիշան թև թևի տված երերալով և երգելով պռոմ պռոմ պռոմ, գնում են ձախ կողմի անցքով: Հաճախորդները ծիծաղում են):

ՏԵՍԻԼ 12

ՆՈՒՅՆՔ, առանց ՇՊՈՒԼԵՆԿՈՅԻ և ԳՐԻՇԱՅԻ, ՊԵՏՐՈՍ և ԱՐՏԱՇԵՍ

ՊԵՏՐՈՍ. (Ձեռք զարկելով Արտաշեսի ուսին): Ադա, աչքունքդ բաց արա, Է, ի՞նչ ես քացախել: Ես քո բուշեհիկների ջիգարն եմ դադելու իրենց փորերի մեջ: Հենց որ բանը գլուխ եկավ վերջացավ, թուշ, գնալու եմ Նիկոլայ Նիկոլանիչին կուշտը...

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ինչո՞ւ ես գնալու:

ՊԵՏՐՈՍ. Գնալու եմ, որ ասեմ. «Վաշի իմպերատորսկոյե վիսոչեստվո, գատովո»:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ի՞նչն է գատովո:

ՊԵՏՐՈՍ. Ադա, փողը Է՛, փողը, ինչ անհասկացող մարդ ես դու: Ասելու եմ. «Վաշի իմպերատորսկոյե վիսոչեստվո, դենգի Նեխվատաի՞տ, նա, վազմի սկոլկո խոչիշ...»:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Հետաքրքրվելով): Հետո, հետո՞:

ՊԵՏՐՈՍ. Ասելու եմ. «Վաշի իմպերատորսկոյե վիսոչեստվո, նաշի սպասիտել, պառա նաչինայտ», ես կասեմ, նա էլ նաչինայտ կանե:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Հագիվ ծիծաղը զսպելով): Ի՞նչը «նաչինայտ» կանե:

ՊԵՏՐՈՍ. Կռիվը:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ո՞ւմ դեմ:

ՊԵՏՐՈՍ. Ա տղա, դու ինչ դմբո մարդ ես: «Ո՞ւմ դեմ»: Զո էդ ավազակ բուշեհիկների դեմ: Բայց առաջ-առաջ էդ Միլյուկով շան տղին պիտի սպանել տամ:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Միլյուկովը բուշեհիկ չէ:

ՊԵՏՐՈՍ. Նա բուշեհիկներից էլ բեթար է, դու չես ճանաչում: Կռիվը կտանենք ու տարժեստվենի կմտնենք Ռուսաստան, բոժե ցարիա խրանի. չաստնիյ սոբոստվենոստը վաստանավիտ կանենք, հանքերս կծախեմ, փողերս գրպանս կդնեմ ու հայդա էլի Պարիժ: Ինձանից հետո թող քո Ռուսաստանն էլ, քո Կավկազն էլ և քո Հայաստան-մայաստանն էլ քարուքանդ լինեն, այնումս չեմ զցիլ: Չալավել: Ադա, հրամայիր մի լավ բան բերի:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Լավն այն կլինի, որ վեր կենաս, գնանք տուն, տասնումեկ ժամն է:

ՊԵՏՐՈՍ. (Յեզնական ծիծաղով): Տուն գնանք: Խե՞, ես գժվե՞լ եմ: Ամերիկայում գիշերվա գործն առավոտյան չեն գցում:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Էլի՞ Ամերիկա: Փեսա, ինչպես տեսնում եմ, գլուխդ ուսերիդ վրա չէ:

ՊԵՏՐՈՍ. Ներողություն: Էդ քո գլուխն է, որ շալթայ-բալթայ է անում, բան չես հասկանում: Մին էնտեղ մտիկ արա է, տեսնո՞ւմ ես իմ ասլան որդուն, պարծեցիր հաա, քո քրոջ որդին է:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ի՞նչ է արել, որ պարծենամ, բացի թուղթ խաղալուց, հարբելուց ու դանսինգներում պարելուց:

ՊԵՏՐՈՍ. (Ծիծաղում է): Պարելուց: Հենց էդ պարելու մեջ է մեր ժամանակի գորությունը: Էդ նրա պարելն է, որ պիտի փրկե իրան էլ, ինձ էլ, քեզ էլ ու մեր բոլոր ազգական-բարեկամներին էլ: (Բաց է անում վերարկվի կոճակները): Փահ, շոգ է, քրտնեցի:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Օհո, ֆրակ ես հագել:

ՊԵՏՐՈՍ. Խե՞ չեմ հագնիլ: Օրես դենն ինձ փռակ էլ է սագելու, սմոկինգ էլ (Երգում է): Տրա՛-րա՛-րա՛, տա՛-տա՛-տա՛, տա՛-րա՛-տա՛...

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Կողմ): ՉԷ՛, սրան պետք է անպատճառ տուն տանել:

ԺՈՐԺ. (Մոտենում է): Պապա, գնալու ժամանակ է:

ՊԵՏՐՈՍ. (Աշխույժով ոտքի ելնելով): Հա՛, գնանք, քե մատաղ: (Ուզում է վճարել): Չալավել:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Լավ, դու գնա, ես կվճարեմ: (Ժորժին): Շուտ տար տուն դրան, ես դրա բանը լավ չեմ տեսնում:

ՊԵՏՐՈՍ. Դե, ցտեսություն, Արտաշ, Էգուց եկ ինձ տեսնելու, ես մի շատ ուրախալի բան եմ ասելու քեզ: Գնանք Ժորժ, մեզ սպասում են: (Գնում է ծախ կողմի դռնով):

ԱՐՏԱՇԵՍ. Խեղճ մարդ: Գարսոն, պեյե վու: (Վճարում է):

Վարագույր

ԱՐԱՐՎԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

Գիշերային ռեստորան Մոնմարտրում: Մի մեծ դահլիճ՝ լայն կամարով բաժանված երկու մասերի: Ճաշակով դասավորված և ծաղիկներով զարդարված սեղաններ: Պատերի վրա ռուս նկարիչների նկարներ՝ չափազանց վառ գույներով: Հատակը մեջտեղում բաց է պարերի համար, պատերի կողմում ծածկված է ֆրանսիական գորգերով: Կահ-կարասիքի ընդհանուր ոճը հավակնոտ արևելյան է՝ խառը

ռուսական և ֆրանսիականի հետ: Երեք դռներ, որոնցից երկուսը աջ, մեկը ձախ պատի մեջ: Աջ կողմի առաջին դուռը տանում է նախասենյակ, երկրորդը մի ուրիշ սենյակ, ուսկից սպասավորները բերում են ըմպելիքները և ուտելիքները: Ձախ կողմի դուռը տանում է պարող-պարուհիների ու երգիչ-երգչուհիների զգեստավորման սենյակը:

Առանձին հարմար անկյուններ՝ էլեկտրական կարմիր ու դեղնագույն լամպարիկներով լուսավորված:

Երաժշտությունը նվագում է, պարերն ու երգեցողությունները տեղի են ունենում մեծ մասամբ կամարի մյուս կողմում: Կամարը, շատ լայն լինելով, ցուցադրում է տեսարանի ամբողջությունը, բացի նրա ետևում գտնվող հաճախորդներից:

Նվագելով եղանակները և երգված երգերը մեծ մասամբ ռուսական և ցիգանային են, իսկ պարերը հաջորդաբար խառը: Հանաճախորդները մեծ մասամբ անգլիացիներ, ամերիկացիներ և ռուսներ են՝ երկու սեռերից:

ՏԵՍԻՆ 1

(Վարագույրը բացվելիս հաճախորդներ կան արդեն: Կամարի մյուս կողմում երաժշտություն: Երաժիշտները հագած են ռուսական կամ ցիգանային զգեստներ: Երևում են պարող-պարուհիներ նույն զգեստներով. մեկը միայն նրանցից հագած է կովկասյան լեռնականի զգեստ, մեջքին կապած դաշույն: Ուսերի վրա ունի կարմիր բաշլը (գլխնոց):

ՆԱՏԱՇԱ. (Հագնված է ավելի շքեղ, քան երկրորդ արարվածի մեջ): Այս գիշեր մենք կունենանք մի զվարճալի հյուր:

ՎԱՐԻՉ. (Շիկահեր մարդ է, մոտ 45 տարեկան, հագած է ֆրակ): Ո՞վ է:

ՆԱՏԱՇԱ. Ժորժ Մինթոնկի հայրը:

ՎԱՐԻՉ. Այդ հայտնի նավթարդյունաբերն ու կալվածատե՞րը, որի մասին ասում են, թե առաջ սայլապան է եղել:

ՆԱՏԱՇԱ. Սայլապան լինելն անեկդոտ է, բայց տգետի մեկն է:

ՎԱՐԻՉ. Աշխատիր լավ քամել: Այդ միլիոնատեր Էմիգրանտները այլուրի տոպրակներ են, որքան թափ տաս, Էլի անկյուններից մի բան կթափվի:

ՆԱՏԱՇԱ. Կաշխատեմ, միայն պայմանով, որ տոկոսս ավելացնես այս գիշեր:

ՎԱՐԻՉ. Շատ լավ:

ՆԱՏԱՇԱ. Մի ուրիշ պայման, այս գիշեր ես Նատաշա չեմ, այսինքն՝ ոչ պարուհի, ոչ երգչուհի:

ՎԱՐԻՉ. Հապա ի՞նչ ես:

ՆԱՏԱՇԱ. Նյու-Յորքից եկած մեծահարուստ ամերիկուհի, այն էլ հռչակավոր միլիարդեր Մորգանի քույրը:

ՎԱՐԻՉ. Tien!, ա՞յդ ի՞նչ նոր կոմեդիա է:

ՆԱՏԱՇԱ. Հետո կբացատրեմ: (Նկատելով առաջին անձանոթին): Հյուր եկավ, գնա ընդունելու:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ. (Նվագում է մի կարճ քայլերգ):

ՏԵՍԻԼ 2

ՆՈՒՅՆՔ և ԱՆԾԱՆՈԹ

Ա. ԱՆԾԱՆՈԹ. (Երկրորդ արարվածի ֆրանսիացին է, որ այժմ հագած է ֆրակ: Գալիս է աջ կողմի առաջին դռնով և նստում է աջ կողմի սեղաններից մեկի քով, մոտքին մոտիկ):

ՎԱՐԻՉ. (Շտապով կարգադրել է, որ սպասավորը ծառայե Անձանոթին և նորեն մոտեցել է Նատաշային): Գիտե՞ս ով է: (Թեքվելով ինչ-որ շշնջում է Նատաշայի սկանջին):

ՆԱՏԱՇԱ. (Ցնցվելով): Մի՞թե: (Երկյուղով նայում է Անձանոթի կողմ):

ՎԱՐԻՉ. Այո, ես նրան ճանաչում եմ: Հավատացնում եմ, որ առանց նպատակի չի եկել այստեղ: (Տեսնելով Ստյոպային): Ահա եկավ քո բարեկամներից մեկը: Ընդունիր ինքդ:

ՏԵՍԻԼ 3

ՆՈՒՅՆՔ և ՍՅՅՈՂԱ

ՍՅՅՈՂԱ. (Եկել է աջ կողմի առաջին դռնով, հագած է սմոկինգ):

ՆԱՏԱՇԱ. (Մոտեցել է Ստյոպային): Ինչո՞ւ ես մենակ:

ՍՅՅՈՂԱ. Մյուսներն էլ կգան:

ՆԱՏԱՇԱ. Որ այդպես է, անցիր կամարի ետև:

ՍՅՅՈՂԱ. (Գնում է կամարի ետև):

ԱՆԾԱՆՈԹ. (Աչքերով ուղեկցում է Ստյոպային):

ՎԱՐԻՉ. (Նկատելով Անձանոթի Ստյոպային հետևելը, մոտենում է Նատաշային): Այս գիշեր քո բարեկամի այստեղ գալն ինձ դուր չի գալիս:

ՆԱՏԱՇԱ. Ինչո՞ւ:

ՎԱՐԻՉ. Տեսա՞ր, այդ մարդն ինչպես նայեց նրա ետևից:

ՆԱՏԱՇԱ. Թող նայե, մե՞զ ինչ: (Նկատելով Պետրոսին և Ժորժին): Ահա իմ հյուրն եկավ: Ընդունիր նրան մեծ հարգանքով, իսկ ես հետո կմոտենամ: (Շտապով գնում է կամարի ետև):

ՏԵՍԻԼ 4

ՆՈՒՅՆՔ, ՊԵՏՐՈՍ և ԺՈՐժ

(Պետրոսը և Ժորժը ներս են մտել աջ կողմի առաջին դռնով: Պետրոսն այժմ առօրյա հագուստով է, իսկ Ժորժը սմոկինգ է հագած):

ՊԵՏՐՈՍ. Էս ի՞նչ պայծառ լուսավորություն է. կասես հարսանիքի տուն է:

ԺՈՐժ. Այստեղ ամեն գիշեր հարսանիք է, մի բան էլ ավելի:

ՎԱՐԻՉ. (Հարգանքով դիմավորելով Պետրոսին, ցույց է տալիս ձախ կողմի անկյուններից մեկը ավանսգենի կողմ):

ՊԵՏՐՈՍ. (Նստում է, ձեռք տանելով դեպի մեջքը): ՈւՖ, զահրումար մեջքացավս էլի սկսում է:

ԺՈՐժ. Ի՞նչ կկամենաս խմել, պապա:

ՊԵՏՐՈՍ. Ես ծարավ չեմ:

ԺՈՐժ. Ոչ, պապա, մի բան պետք է պատվիրել:

ՊԵՏՐՈՍ. Թող մի պիվա բերի:

ՎԱՐԻՉ. (Երեսը մի կողմ դարձնելով, ծիծաղում է):

ԺՈՐժ. Այստեղ պիվո չեն խմում: (Սպասավորին, որ մոտեցել է): Cordon rouge.

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. (Անհապաղ բերում է մի շիշ շամպայն):

ՎԱՐԻՉ. (Շամպայնի շիշը բաց է անում իր ձեռքով):

ԺՈՐժ. Պապա, դու մի քիչ զրույց արա դիրեկտորի հետ, ես տեսնեմ հարսնացվիս մորաքույրն եկե՞լ է, թե չէ: Գնում է կամարի ետև):

ՎԱՄԱՐԻ ԵՏԵՎՈՒՄ. (Երգեցողություն, բուն ծափահարություններ: Բրավո, բրավո...):

ՏԵՍԻԼ 5

ՊԵՏՐՈՍ և ՎԱՐԻՉ

ՊԵՏՐՈՍ. (Վարիչին): По русски знаешь?

ՎԱՐԻՉ. Зная.

ՊԵՏՐՈՍ. Мигрант?

ՎԱՐԻՉ. Да, я мигрант. (Շամպայն է ածում Պետրոսի համար):

ՊԵՏՐՈՍ. Бежал?

ՎԱՐԻՉ. Бежал.

ՊԵՏՐՈՍ. Откуда?

ՎԱՐԻՉ. Из Ростова на Дону.

ՊԵՏՐՈՍ. Служил?

ՎԱՐԻՉ. Нет, я был фабрикантом.

ՊԵՏՐՈՍ. Какой фабрику имел?

ՎԱՐԻՉ. Я имел фабрику сургуча и гильз для папирос.

ՊԵՏՐՈՍ. Հայ գիղի հա՛, все пропало.

ՎԱՐԻՉ. И все вернется вновь. (Շամպայն է ածում Պետրոսի համար):

ՊԵՏՐՈՍ. Держи карман шире.

ՎԱՐԻՉ. Вы не верите?

ՊԵՏՐՈՍ. Знаешь, земляк, армянски пословица говорит: пока канаву вода пойдет, лягушки глаза вискачит.

ՎԱՐԻՉ. (Ծիծաղում է): Я эту пословицу знаю. Я армянин.

ՊԵՏՐՈՍ. Ըմբո՛, армянин? А почему ты рыжий?

ՎԱՐԻՉ. Это уж я не знаю.

ՊԵՏՐՈՍ. Может быть мамаша знает.

ՎԱՐԻՉ. Виноват, гости. (Ծիծաղելով հեռանում է նոր հյուրերին ընդունելու):

ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐ. (Մի խումբ ամերիկացիներ ու ամերիկուհիներ, որ գալիս են աջ կողմի առաջին դռնով և տեղավորվում են խորքում):

ՎԱՍԱՐԻ ԵՏԵՎՈՒՄ. (Երաժշտություն, երգեցողություն, պարեր փոփոխաբար):

ՏԵՍԻԼ 6

ՊԵՏՐՈՍ, ԺՈՐԺ և ՆԱՏԱՇԱ

ԺՈՐԺ ԵՎ ՆԱՏԱՇԱ. (Թևանցուկ գալիս են կամարի ետևից):

ԺՈՐԺ. Խնդրեմ ծանոթանաք: Իմ հայրը: Պապա, իմ հարսնացվի մորաքույրը, միստրիս Ալիս Ջերալդ, ծնյալն միսս Մորգան:

ՆԱՏԱՇԱ. (Հանդիսավոր): Անսահման երջանիկ կզգամ ինքզինքս, ծանոթանալով իմ ապագա փեսայի ազնվազարմ ծնողին հետ:

ՊԵՏՐՈՍ. (Ոտքի է կանգնել չափազանց շփոթված): Ես քեզանից էլ ավելի երջանիկ եմ, որ է... Պյոտր Իվանիչ Մինթոն բակինսկի-գոռզնսկիյ Նեֆթապոմիշնիկ, Նստիր, քե մատաղ:

ՆԱՏԱՇԱ. (Նստելով): Շնորհակալ եմ մեծապես:

ՊԵՏՐՈՍ. Այ, տղա, հրամայիր մի մազա բերի: Բուտերբրոդ կուզե՞ս:

ՎԱՐԻՉ. (Երեսը դարձնելով, ծիծաղում է):

ՆԱՏԱՇԱ. Ոչ, շնորհակալ եմ: Ես ծարավ եմ: (Լցնում է իր և Պետրոսի բաժակները):

ՊԵՏՐՈՍ. Խմիր, մատաղ, խմիր: (Ժորժին): Դու կարող ես գնալ, մենք զրույց կանենք:

ԺՈՐԺ. (Նատաշային առանձին): Չմոռանաս խնդրածս: (Բարձր): Պապա, ես գնում եմ իմ ընկերոջ մոտ: (Գնում է կամարի ետև):

ՏԵՍԻԼ 7

ՊԵՏՐՈՍ և ՆԱՏԱՇԱ

ՊԵՏՐՈՍ. Հրամանքդ, ի՞նչ տեղ ես սովորել հայերեն խոսելը:

ՆԱՏԱՇԱ. Ստամբուլում: Մարդս հոն շատ տարիներ դեսպան եղած է: Մենք ամերիկացիքս շատ կսիրենք հայ ազգ ու կջանանք անոր լեզուն սովորել: Իմ ուսուցիչ հայ միսսիոներ մը եղած է — Արտաքսոս Բունգուլտաշյան: Ձեր կենացը: (Խմում է):

ՊԵՏՐՈՍ. Այ շնորհակալ եմ, շնորհակալ եմ: (Խմում է): Մարդդ հիմա ի՞նչ տեղ է:

ՆԱՏԱՇԱ. Մարդ չունիմ: (Պետրոսի բաժակը նորեն լեցնում է):

ՊԵՏՐՈՍ. Խե՛:

ՆԱՏԱՇԱ. Հինգ տարի առաջ մարդս կլորվեց:

ՊԵՏՐՈՍ. Ո՞նց թե կլորվեց:

ՆԱՏԱՇԱ. Այո, մենք այդպես կըսենք. երբ մեկը կմեռնե հանկարծ, առանց զգուշացնելու:

ՊԵՏՐՈՍ. Ուրեմն սիրտը տրաքե՞լ է, հե՛:

ՆԱՏԱՇԱ. Այո:

ՊԵՏՐՈՍ. Խե՛:

ՆԱՏԱՇԱ. Որովհետև հարբեցող էր:

ՊԵՏՐՈՍ. Ըմբո՞:

ՆԱՏԱՇԱ. Այո, հարբեցող, թուղթ խաղացող, շառլատան, կռվարար, սրիկա, ապուշ, սկանդալիստ...

ՊԵՏՐՈՍ. Բո, բո, բո, Ամերիկայի պես մի մեծ պետության դեսպան ու սկանդալիստ:

ՆԱՏԱՇԱ. (Շփոթված): Դեսպան, այո, իհարկե, դեսպան էր, օպերետտի հուշարար չէր, ներողություն, միտքս մի քիչ խառնվեց: (Բաժակը զարկելով Պետրոսի բաժակին): Խմենք:

ՊԵՏՐՈՍ. (Մեկուսի): Ես կնոջից խելքս բան չի կտրում, բայց թե ո՞վ գիտե, ամերիկուհի է:

ՆԱՏԱՇԱ. (Բաժակը նորեն զարկելով Պետրոսի բաժակին): Այս էլ իմ կենացը:

ՊԵՏՐՈՍ. Ախ, ներողություն, հրամանոցդ կենացը: (Խմում է): Հա, Էն էի ուզում ասել, ինչամի: (Կողմ): Չգիտեմ, ո՞նց սկսել:

ՆԱՏԱՇԱ. Ասացեք, միստեր Մինթոն, իմ լսողություն ձեզի համար բաց է, կրնաք չգարնել անոր դռներ:

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ ի՞նչ անուշ բան ասացիր, ինչամի, ուրեմն կարող եմ համարձակ խոսել, չէ՞:

ՆԱՏԱՇԱ. Հարկավ, միստեր Մինթոն, հարկավ, մենք ամերիկացիքս կսիրենք ըլլալ պարզ, համարձակ, քիչ մալ ավելի: (Թեթևակի մերձենում է Պետրոսին): Զիչ մալ ավելի...

ՊԵՏՐՈՍ. (Հաճելի ցնցումով): Աֆարիմ, բալեն կծեմ, աֆարիմ... հենց Էդ է պատճառը, որ մենք Էդքան սիրում ենք ձեզ: Հա, գիտես, ես ուզում էի մի քիչ խոսել գործի մասին:

ՆԱՏԱՇԱ. Ի՞նչ գործի:

ՊԵՏՐՈՍ. Դե գիտես Էլի, խոսքս իմ որդու ու քո քրոջ աղջկա մասին է, ինչամի...

ՆԱՏԱՇԱ. (Ընդհատելով): Հասկացա, միստեր Մինթոն, հասկացա, կամիք գիտնալ, թե իմ քրոջ դուստր ինչպիսի աղջիկ մըն է, այո՞:

ՊԵՏՐՈՍ. Հրամանքս, դե ամենից առաջ հենց Էդ է հարկավոր իմանալ, հետո Էլ...

ՆԱՏԱՇԱ. (Ընդհատելով): Ասեմ, շատ աղվոր օրիորդ մըն է, տանը երեսուն ու իննը տարեկան, դրսում քսաներկու, համեստ է ինչպես կատու, բարի է ինչպես կապիկ: Շատ աստվածապաշտ է, ավետարանն անգիր գիտե, պոռնոգրաֆիա շաբաթվա մեջ է միայն կարդում, կիրակի օրերը գնում է եկեղեցի, խմելը մեզնում

արգելված է, բայց մեկ-մեկ թաքուն խմում է: Արտաքինը կուզեք գիտնալ. ամեն գովասանքից բարձր է. ճերմակ է ինչպես կճեպած ձու, թշերը կարմիր են, հասակը բարձր է ինչպես տելեգրաֆի սյուն, կուրծքը տափակ է տախտակի պես, ծծերը փորի վրա են, ոտները գեղեցիկ են ինչպես Վենետիկի գոնդոլներ, ատամները երկար ինչպես ձիու ատամները... Մի խոսքով կատարյալ ամերիկուհի է...

ՊԵՏՐՈՍ. (Որ լսել է գարմացմամբ, հիսաթափված): Ըմբո, էդ ի՞նչ գովասանք է, խնամի:

ՆԱՏԱՇԱ. Մենք ամերիկացիքս գովելու շնորհք չունենք, մենք չգիտենք բարբառել, մենք գործնական ենք, գիտե՞ք գործնական: Խմենք: (Բաժակները նորեն լցնելով, աչքով նշան է անում ոչ հեռու կանգնած սպասավորին, նոր շիշ բերելու):

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. (Ուզում է կիսատ շիշը վերցնել):

ՊԵՏՐՈՍ. (Շիշը բռնելով): Թողիր մնա, դեռ մեջը շատ կա:

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. (Բերում է մի նոր շիշ և այնուամենայնիվ կիսատ շիշը տանում է):

ՊԵՏՐՈՍ. Խնամի, ես ուրախ կլինեի, եթե իմ հարսը տեսքով քեզ նման լիներ:

ՆԱՏԱՇԱ. Ինձ նմա՞ն... oh la la. Ես ի՞նչ եմ նրա համեմատ: Ոչինչ: Նրա նման մի ուրիշը չկա աշխարհի երեսին:

ՊԵՏՐՈՍ. Դե հիմի ուրիշ բանի մասին խոսենք: Խնամի, հրամանքդ ասացիր, որ ամերիկացիներդ գործնական մարդիկ եք: Ես ինքս էլ համարյա թե մի ամերիկացի եմ, ծոտիպոտի բաներ չեմ սիրում: Ուզում եմ ասել, թե ինձ հետաքրքրողն օժիտը չէ: Փողն ի՞նչ բան է: Ոչինչ, ես ինքս ինձ համար մի Մորգան եմ: Բայց, դե մարդ ենք էլի, ինչ որ էլ լինի, բանը պիտի պարզենք:

ՆԱՏԱՇԱ. (Ընդհատելով): Միստեր Մինթոն, կամի՞ք լսել ապաշների երգ:

ՊԵՏՐՈՍ. Ցավդ առնեմ, ինչ որ դու սիրում ես, ես էլ եմ սիրում:

ՆԱՏԱՇԱ. Գնանք մոտիկ լսելու: (*Պետրոսի թևը բռնած գնում են խորքը*):

ՄԵՏՐ ԴՕՏԵԼ. (*Օգտվելով Պետրոսի բացակայությունից, սպասավորին հրամայում է նրա սեղանի վրա դնել անանաս, բիսկվիտ և այլն*):

ՊԵՏՐՈՍ. ՆԱՏԱՇԱ. (*Երգը լսելուց հետո վերադառնում են իրենց սեղանի քով*):

ՆԱՏԱՇԱ. Հավանեցի՞ք ապաշների երգը:

ՊԵՏՐՈՍ. Շատ հավանեցի, շատ: Հա, Էն Էի ասում, խնամի: (*Հանկարծ նկատել է սեղանի վրա ավելացվածը*): Ըմբո, էդ ինչ է:

ՆԱՏԱՇԱ. Ուտելիք է, մազա, ուտենք:

ՊԵՏՐՈՍ. Հա, ուտենք: Դե, խնամի, ազահուլթյուն չկարծես, հաա՛, լոխ աշխարհը գիտե, որ ես ազահ մարդ չեմ... Հասկացա՞ր:

ՆԱՏԱՇԱ. Հասկացա, խնամի, հասկացա, դուք ուզում եք բանը պարզել: Խնամի, պետք է ասեմ, որ քրոջս աղջկա օժիտը մի մեծ բան չէ:

ՊԵՏՐՈՍ. Օրինակ, ինչքա՞ն է:

ՆԱՏԱՇԱ. Ոչինչ, չորսից մինչև հինգ հարյուր միլիոն...

ՊԵՏՐՈՍ. Չորսից մինչև հինգ հարյուր միլիոն ի՞նչ:

ՆԱՏԱՇԱ. Տանձի կորիզ:

ՊԵՏՐՈՍ. Տանձի կորի՞զ: (*Վախեցած*):

ՆԱՏԱՇԱ. Այո, միստեր Միլթոն, մենք ամերիկացիքս դոլարին տանձի կորիզ ենք անվանում:

ՊԵՏՐՈՍ. (*Թեթևության հառաչանք արձակելով*): Հաա՛, Էդպես ասա էե, թե չէ... (*Կողմ*): Խնամիս շատ մազալու կնիկ է:

ՆԱՏԱՇԱ. Չորսից մինչև հինգ հարյուր միլիոն դոլարը քիչ է, այնպես չէ՞:

ՊԵՏՐՈՍ. Չէ, Էնքան էլ քիչ չէ, ջահելներ են, կարող են մի կերպ ապրել, դե, ես էլ մի բան կավելացնեմ: (*Կողմ*): Ոնց չէ, քո հորն օղորմի:

ՆԱՏԱՇԱ. Մի քիչ էլ ես կտամ: Մի հարյուր կամ հարյուր հիսուն միլիոն տանձի կորիզ:

ՊԵՏՐՈՍ. Մարդդ մե՞ծ կարողություն է թողել քեզ համար:

ՆԱՏԱՇԱ. . (*Մեկուսի*): Շատ մեծ: Մի կոտրած ածելի, երկու շիշ սմիրնովկա: (*Բարձր*): Իհարկե, հանգուցյալը շատ մեծ մարդ էր, նա Մորգանից էլ հարուստ էր: Հապա իմ կենացն էլ չե՞ք խմում: (*Իր և Պետրոսի բաժակները լցնելուց հետո, կիսատ շիշը մի կողմն է դնում և սպասավորին գլխով նշան է անում*):

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. (*Կիսատ շիշը տանում է և նորն է բերում*):

ՊԵՏՐՈՍ. (*Մի թշնամական հայացք է ձգել սպասավորի վրա*): Ներողություն խնամի, խոսքով եղա, էլի ձեր կենացը: (*Խմում է*):

ՆԱՏԱՇԱ. Thank you very much (*Թենկ յու, վերի մաչ*): Բայց, խնամի, մի լավ հարսանիք պիտի սարքեք, հե՞, կովկասյան հարսանիք: Մենք, ամերիկացիքս շատ կսիրենք ձեր հարսանիք: (*Խմում է*):

ՊԵՏՐՈՍ. Մին սհարի ածել տամ, որ ձենը ձեր Ամերիկա հասնի: (*Կողմ*): Խնամիս փափուկ ապրանք է:

ՆԱՏԱՇԱ. Միստեր Միլթոն, պարել գիտե՞ք:

ՊԵՏՐՈՍ. Ի՞նչ պար:

ՆԱՏԱՇԱ. Տանգո, ֆոկստրոտ, չառլստոն և այլն:

ՊԵՏՐՈՍ. Չէ, Էդ փոքստրոտ-մոքստրոտն իմ խելքի բան չէ, ուրիշն ասա:

ՆԱՏԱՇԱ. Ռուսաց պարեր գիտե՞ք:

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ էլ չգիտեմ: Ջահել ժամանակս շատ եմ պարել թարաքամա, թրինգի, ուզուն-դարա: Դու սիրո՞ւմ ես պարել:

ՆԱՏԱՇԱ. Օ՛ո, պաշտում եմ: Կամենաք, ձեզ համար կպարեմ մի ռուսաց պար:

ՊԵՏՐՈՍ. Ուզում եմ, բայց ավելի լավ կլինի, որ կշտիցս չհեռանաս: (*Փորձի համար մի քիչ սեղմվում է Նատաշային*):

ՆԱՏԱՇԱ. (*Ինքն ևս սեղմվելով Պետրոսին*). Ո՛չ, ո՛չ, ես այնքան սիրեցի ձեզ, որ պետք է անպատճառ պարեմ: Արդեն ոսկորներս պարում են: (*Շտապով վեր է կենում, նշան է անում խորքի երաժիշտներին մի ռուս կամ կովկասյան պար նվագելու և պարում է*):

ՊԵՏՐՈՍ. (Ոգևորված ծափ է տալիս): Մաշալլա՛հ, մաշալլա՛հ աֆերի՛մ:

ՆԱՏԱՇԱ. (*Մի քանի թույլ պարելով, նորեն նստում է և այս անգամ ինքն է սեղմվում Պետրոսին*): Ահ, մինչև լույս պարեմ— չեմ կշտանալ:

ՊԵՏՐՈՍ. Ապրես, ինամի, ապրես, դու պարելում ուստաբաշի ես, Էլի քո կենացը: (*Ավելի է սեղմվում Նատաշային. կողմ*): Ձեր արևը, կմշտելս գալիս է...

ՆԱՏԱՇԱ. Thank you very much. (*Խմում է*):

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ ի՞նչ ասացիր:

ՆԱՏԱՇԱ. Թենքիու վերի մեոչ, կնշանակե շատ շնորհակալ եմ, թենքիու վերի մեոչ...

ՊԵՏՐՈՍ. Հա՛ա. ես կարծեցի ուզում ես ասել մին պա՛հ...

ՆԱՏԱՇԱ. Մին պա՛հ: Ուզում ե՞ք, պաչեցեք: (*Երեսը մոտեցնում է Պետրոսին*): Մենք, ամերիկուհիքս սիրում ենք պաչվել...

ՊԵՏՐՈՍ. (*Ուրախացած*): Ա՛յ, օրհնվի ձեր ազգը: (*Շրթունքներն անձեռոցիկով սրբելով, ամուր համբուրում է Նատաշային*): Ուխա՛յ...

ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐ. (*Ծիծաղում են և աղմկալի ծափահարում*): Բրավո՛, բրավո՛...

ՊԵՏՐՈՍ. (*Շփոթված ետ է նայում*): Էդ ի՞նչ էր:

ՆԱՏԱՇԱ. Ոչինչ, ոչինչ, ուշադրություն մի դարձնեք: Ներեցեք, միստեր Մինթոն, դուք քանի՞ տարեկան եք:

ՊԵՏՐՈՍ. (Տատանվելով): Վալլահ, ծնվելուս օրը միտս չէ:

ՆԱՏԱՇԱ. Ես կարծում եմ, որ դուք պետք է լինեք մոտ քառասուն տարեկան:

ՊԵՏՐՈՍ. Չէ, դրուստն ասած, մի քիչ ավելի է, շատ քիչ է, շատ քիչ...

ՆԱՏԱՇԱ. Ի՞նչ եք կարծում, ես քանի՞ տարեկան եմ:

ՊԵՏՐՈՍ. Իմ հաշվով դու պիտի լինես մոտ երեսուն տարեկան:

ՆԱՏԱՇԱ. Ի՞նչ եք ասում, ի՞նչ երեսուն, ի՞նչ քառասուն, ի՞նչ հիսուն, ես վաթսուն ու երկու տարեկան եմ:

ՊԵՏՐՈՍ. Ըմբռ, ուրեմն իմ տարոքն է՛ս: Չեմ հավատում:

ՆԱՏԱՇԱ. Մի զարմանաք, մենք, ամերիկուհիքս շատ ուշ ենք ծերանում: Մենք գիտենք մեր թարմությունը պահպանել...

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ ո՞նց եք պահպանում:

ՆԱՏԱՇԱ. Ամեն օր ճաշից առաջ կանդալուպ ենք ուտում:

ՊԵՏՐՈՍ. Կանդալո՞ւպ... Էդ ի՞նչ բան է:

ՆԱՏԱՇԱ. Կանդալուպը սեխի պես մի բան է, շատ համեղ:

ՊԵՏՐՈՍ. (Գրպանից դուրս բերելով հուշատետրն ու մատիտը, տալիս է Նատաշային): Գրիր այդտեղ այդ օրհնված պտուղի անունը: Մին կնոջս ասեմ, որ ամեն օր ուտե:

ՆԱՏԱՇԱ. (Ինչ-որ գրում է, հուշատետրը ետ է տալիս):

ՊԵՏՐՈՍ. Ես կփամփեմ էն մարդու գլխին, որը կասե, թե դու երեսնուհինգ տարեկանից ավելի ես:

ՆԱՏԱՇԱ. Խնամի, այս բաժակն էլ խմենք հարսնացվի և փեսացվի կենացը (Բաժակը բաժակի է զարկում և նորեն հպում է Պետրոսին): Ալահվերդին ձեզ մոտ:

ՊԵՏՐՈՍ. Այ ապրես, սրտիցս խոսեցիր: (Կողմ): Կմշտեմ, թե՞ չէ:

ՆԱՏԱՇԱ. (Նշանով կանչում է սպասավորին և ինչ-որ պատվիրում է նրան):

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. (Շտապով գնում է խորքը):

ՆԱՏԱՇԱ. (Կրկնում է): Ալահվերդին ձեզ մոտ, խնամի: (Խմում է):

ԵՐԿՈՒ ԵՐԳԻՉ ԵՎ ՄԻ ԵՐԳՉՈՒՅԻ. (Գալիս են խորքից, երգելով):

К нам добро пожаловать,

Петр Иванович, Аллаверди.

Славный друг артистов бедных,

Аллаверди, Аллаверди.

Минтоеву нет равного

Ни здесь, ни там, во всем мире,

Аллаверди, Аллаверди...

ՆԱՏԱՇԱ. (Ձայնակցել է երգիչներին):

ԵՐԳՉՈՒՅԻ. (Սեղանի վրայից վերցրել է մի բաժակ շամպայն, դրել է ափսեի վրա և պահել է Պետրոսի առջև, երգը շարունակելով) :

ՆԱՏԱՇԱ. Ահ, կպաշտեմ ձեր երգեր, ձեր պարեր, ձեր բոլոր գվարճություններ: (Նորեն հավելով Պետրոսին): Արտիստներին պիտի մի բան բաշխել: (Ձևացնում է, թե իբր իր քսակից դրամ է ուզում դուրս բերել):

ՊԵՏՐՈՍ. (Նատաշայի ձեռք բռնելով): Համբերիր, խնամի, ի՞նչ ես անում, ես չեմ թողնիլ: (Գրպանից դուրս է բերում մի թղթադրամ և ձգում է ափսեի վրա):

Երգչուհի և երգիչները գլուխ են տալիս և վերադառնում են կամարի ետևը: Կամարի ետևում երգերը փոխվում են պարերի: Մի քանի ամերիկացի զույգեր, կամարի ետևից ֆոկստրոտ պարելով, գալիս են առաջին պլանի վրա և նորեն ետ գնում:

ՊԵՏՐՈՍ. (Արդեն բավական գինովացած): Ես էլ խմենք եղբորդ կենացը:

ՆԱՏԱՇԱ. Եղբայրս արքտրված է Կամչատկա:

ՊԵՏՐՈՍ. Ո՞րն թե արքտրված է, ո՞վ է համարձակվել ամերիկացի Մորգանին Սիբիր արքտրելու:

ՆԱՏԱՇԱ. Ա՛հ, մոռացա, ամերիկացի՞ եղբորս մասին եք խոսում: Yes, yes, նա կենդանի է, Նյու-Յորքումն է: Շնորհակալ եմ, միստեր Մինթոն, աղեկ, զեվզեկ, աղեկ, հոսհոս: Տեսեք, ինչ են պարում, այդ մեզ համար է:

ՊԵՏՐՈՍ.. (Նայելով դեպի խորքը): Էդ հո մեր լեզգավարն է, պարողն էլ մերոնցից է: (Ոգևորված ծափ է տալիս):

ԿՐԿԿԱՍՅԱՆ ՉԳԵՍՏՈՎ ՊԱՐՈՂ. («Նաուրսկի» պարելով գալիս է խորքից, դաշույնը խաղացնելով, մի քանի պտույտներ է անում Պետրոսի առջև):

ՊԵՏՐՈՍ. (Բոլորովին հափշտակված): Մաշալլա, մաշալլա: Տեսնո՞ւմ ես, խնամի, մենք Էդպես ենք այ, մենք, կովկասցիներս, կրակոտ, կրակոտ: Այ դոչաաաղ: (Ուժգին ծափ տալով):

ՆԱՏԱՇԱ. Հիանալի է, սքանչելի, գմայլելի, մենք ամերիկացիքս կսիրենք Էկզոտիկ պարեր:

(Կովկասյան զգեստով պարողը պարելով հանկարծ դաշույնը ուժգին թափով Պետրոսի և Նատաշայի սեղանի վրա ձգում է ցցված դիրքով):

ՊԵՏՐՈՍ. (Ցնցվելով, ետ է մղվել): Ըմբո, Է՞դ ինչ օյինբազություն է:

ՆԱՏԱՇԱ. Դուք վախեցա՞ք դաշույնից:

ՊԵՏՐՈՍ. (Կազդուրվելով): Ի՞նչ... վախեցողի հերն եմ անիծել... Ես կովկասցի եմ, դաշույնը ինձ համար ի՞նչ է, ո՞նց որ ասեղը քեզ համար...

ՆԱՏԱՇԱ. Պետք է արտիստին մի բան բաշխել... (Դարձյալ ձևացնում է, թե իբր քսակից դրամ է ուզում դուրս բերել):

ՊԵՏՐՈՍ. Չէ, խնամի, ես մեռնեմ, մի՛ արա, ես գիշեր ես եմ դոնադ անում, ոչ մի կոպեկ չպիտի ծախսես: (Պարողին տալիս է երկու թղթադրամ): Ա՛յ, ես ի՞նձ համար, ես էլ քե՛զ համար:

ՊԱՐՈՂ. (Գլուխ է տալիս, գնում է խորքը): Կամարի ետևում երգեցողություն:

ՆԱՏԱՇԱ. Միստեր Միկթոն, դուք շատ առատաձեռն մարդ մըն եք, մենք ամերիկացիքս շատ կսիրենք ձեզի պես ջենտլմեններ:

ՊԵՏՐՈՍ. Իմ ջենտլմենությունը լոխ աշխարհը գիտե. Բաքվում քանի-քանի անգամ զուռնաչու ճակատին հարյուրանոց եմ թխել:

ՆԱՏԱՇԱ. Երևի ձեր որդին էլ ձեզ նման է:

ՊԵՏՐՈՍ. Դե, ասլանի տղան ասլան պիտի լինի, չախկալ հո չի լինիլ: Ուզում ես, թող գա, փող տամ, որ նա էլ ծախսե:

ՆԱՏԱՇԱ. Իհարկե, լավ կլինի, որ մի երկու հազար ֆրանկ ունենա գրպանում:

ՊԵՏՐՈՍ. (Մեկուսի): Բա՛, քո տունը տերը շինի, լոբի՞ է:

ՆԱՏԱՇԱ. (Ասել է սպասավորին, որ ժորժին կանչե կամարի ետևից):

ՊԵՏՐՈՍ. Կտամ, խի՞ չեմ տալ...

ՆԱՏԱՇԱ. Եթե ձեզ մոտ չկա, ես կտամ: (Դարձյալ ձևացնում է, թե իբր ուզում է քսակից փող դուրս բերել):

ՊԵՏՐՈՍ. Թող, խնամի, ես փող ունեմ, ունեմ: (Մեկուսի): Հինգ հարյուր կտամ, կասեմ հազար է:

ԺՈՐԺ. (Գալիս է խորքից): Պապա, ի՞նչ ես հրամայում:

ՊԵՏՐՈՍ. (Տալով մի հինգ հարյուրանոց): Հը, առ քեզ հազար ֆրանկ, գնա, քեփ արա:

ԺՈՐԺ. (Նայելով թղթադրամին): Սխալվում ես, պապա, հազարանոց չէ, այլ հինգ հարյուրանոց:

ՊԵՏՐՈՍ. Որ լավ մտիկ անես, հազարանոց կերևա: (Աչքով նշան է անում ժորժին հեռանալու):

ԺՈՐԺ. Լավ, թող հազարանոց լինի, շնորհակալ եմ: (Նատաշային առանձին): Այժմ Օսման կլուբում խաղի լավ ժամանակն է: Ես հավատացած եմ, որ պիտի տանեմ:

ՆԱՏԱՇԱ. Հաջողություն:

ԺՈՐԺ. (Շտապ գնում է աջ կողմի առաջին դռնով):

ՊԵՏՐՈՍ. Ի՞նչ տեղ գնաց:

ՆԱՏԱՇԱ. Չնայ տելեֆոնով հարսնացվի հետ զրույց անելու: Իմ քրոջ աղջիկը գիշերները չի քնում, մինչև որ ժորժը նրա հետ տելեֆոնով չխոսի:

ՊԵՏՐՈՍ. Երևում է, որ իրարու շատ են սիրում:

ՆԱՏԱՇԱ. Կպաշտեն կոր զիրար: Մի շիշ էլ խմե՛նք:

ՊԵՏՐՈՍ. Մեկն էլ, երկուսն էլ, երեքն էլ: Չալավեկ:

ՆԱՏԱՇԱ. Բայց արտիստներին էլ պիտի հյուրասիրել:

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ էլ իմ աչքի վրա: (*Գոռալով*): Չալավեկ:

ՆԱՏԱՇԱ. Ես ինքս կկարգադրեմ: (*Սպասավորին*): Մի շիշ մեզ համար բերեք, երեք շիշ էլ տարեք արտիստների համար:

ՍՊԱՍԱՎՈՐ. (*Շտապով հեռանում է պատվերը կատարելու*):

ՊԵՏՐՈՍ. Ես էլ եկել եմ խնամուսն հետ մի քիչ զրույց անելու: Դե, ծանոթացեք, խնամի, սա իմ աղջիկն է:

ՆԱՏԱՇԱ. (*Տեղից չշարժվելով, շատ թեթև գլուխ է տալիս*):

ԼԻԴԻԱ. Ի՞նչ ասացիր, պապա, խնամի՞: (*Ուշադրություն չդարձնելով Նատաշայի վրա*):

ՊԵՏՐՈՍ. Հրամանքս, թե ուզում ես, նստիր մի բաժակ շամպանսկիյ անուշ արա: (*Սերյոժային*): Հըը, մեր տղա, ո՞նց ես կոնծել, ածե՛մ:

ՍԵՐՅՈՇԱ. (*Ծիծաղը զսպելով*): Շնորհակալ եմ, նեղություն մի քաշեք:

ՊԵՏՐՈՍ. Խնամի, խե՛ր լռեցիր, քեփ արա: Սուս կենալը չի սազում ամերիկուհուն:

ԼԻԴԻԱ. Պապա, ինչե՞ր ես ասում, ի՞նչ խնամի, ի՞նչ ամերիկուհի, դա այս ռեստորանի պարուհի ու երգչուհի Նատաշան է:

ՊԵՏՐՈՍ. Աղջի, տազ արա է: Նա իմ էլ խնամին է, քոնն էլ, մորդ էլ:

ԼԻԴԻԱ. (*Սերյոժային*): Լսո՞ւմ եք, Սերյոժա, հայրս կարծեմ, հարբել է: Պապա, ազատիր ինձ այդ տեսակ խնամիներից: Այդ կինն է, որ փչացրել է իմ մարդուն էլ, քո որդուն էլ: (*Նատաշային*): Այնպես չէ՛, ասա: Տեսեք ինչպես է փքվել:

ՆԱՏԱՇԱ. J don't now you (*Այ դո՛նտ նոու յու*)⁶:

ՊԵՏՐՈՍ. (*Բարկանալով*): Աղջի, քիչ խոսիր, թե չես ուզում բարեկամանալ, գնա բանիդ, թող մեզ մեր քեփին: Խնամի, ներողություն կանես, աղջկաս կատարը մի քիչ դատարկ է: (*Բաժակը զարկելով Նատաշայի բաժակին*): Մի անգամ էլ հարսնացվի ու փեսացվի կենացը:

ԼԻԴԻԱ. Սերյոժա, ես կխելագարվեմ, դուք խոսեցեք, այս ի՞նչ կոմեդիա է:

⁶ Ես ձեզ չեմ ճանաչում:

ՊԵՏՐՈՍ. Կոմեդիա-մոմեդիա չկա, ներողություն խնդրիր եղբորդ հարսնացվի մորաքրոջից: Հասկացիր Է՛, հասկացի՛ր, դա բանկիրների թագավոր Մորգանի քույրն է:

ՆԱՏԱՇԱ. Yes, yes, միստրիս Ալիս Ջերայլդ...

ՍԵՐՅՈՒՄԱ. (Չկարողանալով ծիծաղը զսպել, փոթկում է):

ԼԻԴԻԱ. Տեսեք, տեսեք, ինչպես է փքվել հնդկահավի պես: Սերյոժա, ինչո՞ւ չեք խոսում, չե՞ք ճանաչում ձեր Նատաշային: Դուք լռո՞ւմ եք, ծիծաղո՞ւմ եք, ուրեմն դուք էլ խառն եք այդ կոմեդիայում: Բայց ահա Գրիշան. նա այդ մարդու աչքերը կբանա:

ՏԵՍԻԼ 9

ՆՈՒՅՆՔ, ԳՐԻՇԱ և ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ

(Գրիշան և Շպուլենկոն գալիս են աջ կողմի առաջին դռնով. երկուսն էլ ծայրահեղ հարբած են):

ԳՐԻՇԱ. (Երեքալով մոտենում է Նատաշային): Նատաշա, հոգյակս, ես կարոտել էի քեզ, եկա համբուրելու: (Հարձակվում է Նատաշայի վրա, ուզում է համբուրել):

ՆԱՏԱՇԱ. What a foll (վոլատ է ֆոլ): (Հրում է Գրիշային):

ԳՐԻՇԱ. Ի՞նչ, չե՞ս ուզում, որ համբուրեմ:—Նորեն Կայսերական մեծության լեյբ գվարդիայի օֆից... (Նորեն հարձակվում է և նորեն հրվում է):

ՇՊՈՒԼԵՆԿՈ. Իսկ ինձ չես կարող մերժել: (Գրկում է Նատաշային ետևից և համբուրում է):

ԼԻԴԻԱ. Տեսնո՞ւմ ես, պապա, հիմա ճանաչեցի՞ր քո խնամուն:

ՊԵՏՐՈՍ. (Ոտքի է կանգնել և ապշած նայում է):

ՆԱՏԱՇԱ. (Ազատվելով Շպուլենկոյի և Գրիշայի գրկից): Ну вас всех к чёрту... (Վազում է կամարի ետև):

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ ի՞նչ բան է, երագումս եմ, թե խելքս կորցրել եմ:

Բ. ԱՆԾԱՆՈԹ. (Եկել է կամարի մյուս կողմից, ինչ-որ ասել է Ա. Անձանոթին. վերջինի հրամանով գնում է շտապով աջ կողմի դռնով և քիչ անցած վերադառնում է):

2 ՈՍՏԻԿԱՆ. (Երևում են աջ կողմի առաջին դռների մեջ):

Ա. ԵՎ Բ. ԱՆԾԱՆՈԹ. (Գալիս են կամարի ետևից, մեկը նրանցից բռնել է Ստյոպայի թևը, մյուսը ձեռքում ունե այն թղթե կապոցը, որ Սերյոժան տվել էր Ստյոպային): Երաժշտությունը և երգեցողությունը դադարում են կամարի ետևում:

ՍՏՅՈՊԱ. (Գուհատվել է, դողում է):

ԼԻԴԻԱ. (Տեսնելով Ստյոպային): Ստյոպա, Ստյոպա: (Ուզում է մոտենալ Ստյոպային):

Ա. ԱՆԾԱՆՈԹ. (Ձեռք բարձրացնելով): Madame, ne vous approchez pas, je vous prie.

ՍԵՐՅՈԺԱ. (Ուզում է փախչել, ոստիկանները չեն թողնում):

Ա. ԱՆԾԱՆՈԹ. (Գրպանից դուրս է բերում բազկակալները և շղթայում է Ստյոպայի և Սերյոժայի ձեռները):

ԼԻԴԻԱ. Այդ ի՞նչ եք անում, ո՞ր եք տանում իմ ամուսնուն: (Լալիս է և վազում է մյուսների ետևից): Ստյոպան և Սերյոժան Անձանոթների և ոստիկանների ուղեկցությամբ գնում են աջ կողմի դռնով, հաճախորդներն ու բոլոր արտիստները խմբված դիտում են տեսարանը:

ՎԱՐԻՉ. (Հաճախորդներին): Ոչինչ, ոչինչ, հանգստացեք, պարոններ: Էյ, երաժշտությո՞ւն...

ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐ. (Վերադառնում են իրենց տեղերը):

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ. (Նվագում է մի փոթորկալի եղանակ):

ՎԱՐԻՉ. (Նատաշային): Տեսա՞ր, ես չե՞ի՞ ասում:

ՆԱՏԱՇԱ. Ինչո՞ւ նրանց ձերբակալեցին:

ՎԱՐԻՉ. Հետո կասեմ: (*Մոտենում է Պետրոսին մի թուղթ ձեռքին*): Monsieur, l'additon: (*Թուղթը տալիս է Պետրոսին*):

ՊԵՏՐՈՍ. (Որ շփոթված վեր է կացել և խառնվել ամբոխին, առաջ է գալիս): Բա բա, ինչ խայտառակությո՞ւն: (*Թուլացած նստում է աթոռի վրա*):

Վարագույր

ԱՐԱՐՎԱԾ ԶՈՐՐՈՐԴ

Առաջին արարվածի սենյակը նույն կարասիով:

ՏԵՍԻԼ 1

ՊԵՏՐՈՍ և ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ

ՊԵՏՐՈՍ. (*Հագնված է պիժամա, չափազանց գրգռված անցուդարձ է անում*): Էդպես էլ անամոթություն, Էդպես էլ անօրինություն: Օրես դենն էլ ի՞նչ երեսով երևամ բարեկամներին ու չարակամներին: Կնիկ, չորանար քո արգանդը, որ Էդ լակոտին լույս աշխարհ չձգեիր:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. *(Տխուր դեմքով նստած է լուսամուտներից մեկի առջև)*: Լավ, բավական է, քիչ կատաղիր ու իմ արյունն էլ պղտորիր: *(Ուտերի վրա ձգված է մի քիրմանի շալ)*:

ՊԵՏՐՈՍ. Քիչ կատաղիր, հեշտ է ասել: Անիրավը երեկ ցերեկով ինձ բարձրացրեց դրեց Էն-Էն-Էն Էյփելի աշտարակի գլխին, գիշերով աքացի տվեց, գլորեց գետին: Բա՛, բա՛, բա՛, ինչ տեղ էի, ինչ տեղ ընկա, թյու... *(Կանգ է առնում)*: Գիտե՛ս, Մաղդաշ, Էդ բանի մեջ դու էլ մեղավոր ես:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ինչո՞վ եմ մեղավոր:

ՊԵՏՐՈՍ. Նրանով, որ երեկ իմ կուրացած աչքերը բաց չարեցիր: Ասենք, ես մի թյունի մարդ եմ, բա քո՛ խելքը ո՞րտեղ էր:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ես ի՞նչ գիտեի. լսել էի, որ ամերիկացի աղջիկները, աշխարհներ պտտելով, սիրուն-սիրուն ամուսնացուներ են փնտրում: Էհ, մտածեցի, ումից է պակաս մեր որդին իր տեսքով և ինչո՞ւ չի կարող թեկուզ քո Մորգանի աղջկան գրավել:

ՊԵՏՐՈՍ. Ափսոս Էն փողերը, որ մի գիշերվա մեջ ծախսեցի: Ըհը, հաշիվը պահել եմ, որ աչքի մեջ խոթեմ: *(Դուրս է բերում գրպանից ռեստորանի հաշիվը)*: Տես, երկու հազար հարյուր ութանասուն փռանկ, մի կողմ թողած սազանդարներին ու հողկաբազներին բաշխածս ու իրան էլ տված հինգ հարյուր փռանկը: Ափսո՛ս, ափսո՛ս: *(Հաշիվը դնում է գրպանը)*:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ինչո՞ւ ափսոս, մինչև լույս զվարճացել ես մի գեղեցիկ պարուհու հետ: Դեռ ով գիտե, գուցե գրկել ու համբուրել էլ ես:

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ մեկը ճմարիտ ասացիր, բայց ափսոս որ չկմշտեցի Էդ Նատաշային: Կապիտալս կորցրի, գոնե տոկոսն առած կլինեի: *(Մեկուսի)*: Բայց ինչ ապրանք էր, լյազաթ...

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. *(Բարկացած ոտքի ելնելով)*: Անամո՛թ, գոնե ամաչիր կանդազ գլխիցդ:

ՊԵՏՐՈՍ. Ամաչիր դու, որ Էդ լակոտին ծնել ես: Բայց տես, կնի՛կ, էլ նա իմ որդին չէ, հաա՛, իմացիր... հրամանքս, իմ որդին չէ...

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Օհո՛, երեկ ձեռիցս խլում էիր, այսօր հրաժարվո՞ւմ ես:

ՊԵՏՐՈՍ. Երեկ սխալվեցի: Ժորժն իսկի նմանում չէ ինձ: Նա իսկ և իսկ քո պատկերն է: Մին լավ մտիկ արա քեզ ու նրան—կտեսնես:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Որ այդպես է, ես էլ կասեմ. այո, Ժորժը քեզանից չէ... Դե, գնա...

ՊԵՏՐՈՍ. Հե, հե, հե, տազ արա, թե չէ տեսնո՞ւմ ես: *(Ցույց է տալիս բռնկցքը)*:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Լավ, բավական է ինչքան գլուխս ցավացրիր: Ժորժը մինչև հիմա տուն չի եկել, ես վախենում եմ:

ՊԵՏՐՈՍ. Երես ունի՞, որ տուն գա: (Կատաղելով): Ը՛ր, նրա քոքը կտրվի տակից, թյո՛ւ, կատաղությունից խեղդվում եմ: (Արագ-արագ անց ու դարձ է անում, ոտքով ու ձեռքով զարկելով բազկաթոռներին ու սեղաններին):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Հանդարտվիր, ի սեր աստծու: Ասա տեսնեմ, Ստյոպային ինչո՞ւ են տարել ոստիկանատուն:

ՊԵՏՐՈՍ. Հա, մի շան լակոտ էլ էդ քո Ստյոպան է: Ես ի՞նչ գիտեմ ինչու են տարել, ուշքս վրես էր, որ հարց ու փորձ անեի: (Չանգակ):

ՊԵՏՐՈՍ. Հա, են է լակոտդ եկավ: (Թևերը ետ ծալելով): Ես պիտի մի լավ դնգսեմ նրան: Ձեռներս չպահես, հաա՛: (Դիմում է դեպի խորքի դուռը. հանդիպում է Լիդիային, ետ է քաշվում խեղճացած): Դո՞ւ ես, Լիդիա ջան, ե՛կ:

ՏԵՍԻԼ 2

ՆՈՒՅՆՔ և ԼԻԴԻԱ

ԼԻԴԻԱ. (Շտապով եկել է խորքի ծախակողմյան դռնով, հուզված է, ուշադրություն չի դարձնում հոր վրա): Ա՛հ, ուժ չմնաց: (Նստում է): Ամբողջ գիշեր անքուն, հետո դես ու դեն վազիր, անիծվի այս տեսակ կյանքը:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Գնացի՞ր ոստիկանատուն:

ԼԻԴԻԱ. Գնացի, ոչինչ չկարողացա իմանալ: Կոմիսարն ինձ ասաց. «Տիկին հանգստացե՛ք, համենայն դեպս ձեր ամուսնուն գիյոտին չի սպառնում»: Ես հարցրի, «ինչո՞ւ համար նրան ձերբակալեցիք»: Նա պատասխանեց. Ահա ինչու համար և ցույց տվեց գրասեղանի վրա դարսած մի թղթե կապոց: Ես ուզեցա այդ կապոցը բաց անել, որ տեսնեմ ինչ է այդ, նա չթողեց: Ես դուրս եկա արտասուքն աչքերիս և գնացի քեռի Արտաշեսի մոտ: Խնդրեցի նրան գնալ կոմիսարիատ, գուցե նրան մի բան ասեն: Մամա, մամա, ավելի լավ չէ՞ր լինի, ես քո տանն աղախին մնայի, քան կյանքս կապեի մի այդպիսի ամուսնու հետ:

ՊԵՏՐՈՍ. (Կամացուկ): Ես էլ այդպես եմ կարծում, Էդ Ստյոպան թոկից փախածի մեկն է:

(Չանգակ):

ԼԻԴԻԱ. Ահ, անշուշտ քեռին է, տեսնենք ինչ լուր է բերում:

ՏԵՍԻԼ 3

ՆՈՒՅՆՔ և ԱՐՏԱՇԵՍ

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Գալիս է խորքի ծախակողմյան դռնով. Պետրոսին տեսնելով, առանց բարևելու մի երկարատև հանդիմանական հայացք է ձգում նրա վրա):

ՊԵՏՐՈՍ. (Արտաշեսի հայացքից շփոթված, դես ու դեն է նայում, խուսափելով նրանից):

(Պատկերավոր տեսարան):

ԼԻԴԻԱ. (Անհամբեր): Քեռի, տեսնվեցի՞ր կոմիսարի հետ:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Տեսնվեցի:

ԼԻԴԻԱ. Նո՛ւ:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Նստում է): Գործն ավելի լուրջ է, քան ես կարծում էի:

ԼԻԴԻԱ. Ուրեմն այսօր Ստյոպային չե՞ն արձակելու:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ստյոպային այդ Սերյոժա Մեգբուրով կոչված անասնի հետ ուղարկեցին բանտ:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Բա՞նտ:

ԼԻԴԻԱ. Բա՞նտ: (Թուլացած ընկնում է բազկաթռռի վրա):

ՊԵՏՐՈՍ. Էրի հաա: (Համարձակվում է խորքից մի քիչ առաջ շարժվել):

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ի սեր գործի լրջության, սառնարյուն եղեք և լսեցեք: Ստյոպան և այդ Սերյոժան բռնվել են արգելված ապրանք ծախելու մեջ—en flagrant délit.

ՊԵՏՐՈՍ. (Քթի տակ): Դյալի՛...

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Այդ ի՞նչ ասել է:

ԱՐՏԱՇԵՍ. En flagrant délit. ասել է՝ հանցանք գործելու միջոցին, на месте преступления.

ՊԵՏՐՈՍ. (Քթի տակ): Ոնց որ ես բռնվեցի:

ԼԻԴԻԱ. Բայց ի՞նչ արգելված ապրանք է այդ:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Այն թղթե կապոցը, որ դու տեսել ես կոմիսարի գրասենյանի վրա— կոկային է:

ՊԵՏՐՈՍ. (Քթի տակ արհամարանքով): Փահ, դա ինչ մի մեծ մեղք է:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Մի ծուռ հայացք ձգելով Պետրոսի վրա): Կոկայինը թույն է: Կոմիսարն ասում է.— Մեզ հայտնի է, որ կոկայինը գալիս է Գերմանիայից: Մեր կարծիքով այն անձինք, որոնք պարապում են այդ թույնի վաճառումով, գերմանական գործակալներ են: Մեր թշնամի բոշերը վճռեցին ֆրանսիական ազգաբնակչությունը բնաջինջ անել, սիստեմատիկաբար թունավորելով նրան: Ergo ձեր քրոջ աղջկա ամուսինն իր ընկերոջ հետ ոչ միայն մաքսանենգներ են, այլև քաղաքական հանցավորներ:

ՊԵՏՐՈՍ. Քաղաքական-մադաքական չեմ իմանում, բայց կոնտրաբանդնի ապրանք ծախելն իսկի էլ մեղք չէ:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Հեգնաբար): Մի՞թե:

ՊԵՏՐՈՍ. Հրամանքս. եթե կոնստրաբանությունը մի մեծ բան լիներ, իմ ոսկորները վաղուց պիտի փտած լինեին բանտերի մեջ:

ՍԱԳԹԱՂԻՆԵ. Պետյա, Պետյա, այդ ի՞նչ ես ասում, ամոթ է:

ՊԵՏՐՈՍ. Փա՛հ, կարծես դու չգիտես, ինչքան ապրանք եմ բերել Պարսկաստանից Էնգելի վրայով: Հենց եղ ուսերիդ վրա գցած քիրմանի շալն էլ կոնստրաբանդսկի է...

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ես կոմիսարին հարցրի. «Իսկ պատիժը»: Նա պատասխանեց, թե պատիժը կախված է օրենքի հայեցողությունից: Եթե դատարանը գործի մեջ չգտնի circonstances atténuantes, այսինքն հանցանքը մեղմացնող հանգամանքներ, պատիժը կլինի բավական երկարատև բանտարկություն և հետո աքսոր Ֆրանսիայի սահմաններից:

ԼԻԴԻԱ. (Գրգռված ոտքի ելնելով): Այդ լավ է, շատ լավ է, թող մեզ վռնդեն այս գեղեցիկ երկրից, տեղն է, ի՞նչ գործ ունենք այստեղ, եկել նստել ենք: Ինչ վերաբերվում է ինձ, ինչով էլ վերջանա գործը, վերադառնալու եմ Ռուսաստան: Ավելի լավ է այնտեղ Չեկայի ձեռքն ընկնել: քան տեսնել այս խայտառակությունները: Զեռի, ես կարո՞ղ եմ Ստյոպայի հետ բանտում տեսնվել:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Այո՛, ես թույլտվություն վերցրել եմ քեզ և ինձ համար:

ԼԻԴԻԱ. Գնանք:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Իսկույն: Պատվելի փեսա, մի քիչ էլ քո գործով զբաղվենք: Երեկ երեկո դու հրամայեցիր, որ այսօր գամ քեզ մոտ մի շատ ուրախալի լուր լսելու: Ահա եկել եմ. ասա տեսնենք:

ՊԵՏՐՈՍ. Փեե՛, թող, քո հորն օղորմի է:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Իսկի էլ չեմ թողնիլ: Հըը՛, էլ Նիկոլայ Նիկոլաևիչի մոտ չե՞ս գնում, որ ասես «վաշե իմպերատորսկոյե վիտչեստվո, դենգի նե խվատայիտ, վոտ բերի, սկոլկո խոչիշ»: Լսո՞ւմ ես, Մագթաղ, մարդդ պատրաստվում է բռնադատության պատերազմ հայտարարելու:

ՊԵՏՐՈՍ. (Լիդիային): Էդ դո՛ւ ես դրան պատմել երեկվա պատահիմունքը, հա՞:

ԼԻԴԻԱ. Այո, ես եմ պատմել: Համոզվեցի՞ր, վերջապես, որ այդ կինը Մորգանի քույրը չէ, այլ անառակի մեկը:

ՊԵՏՐՈՍ. (Կատաղելով): Իսկի էլ անառակ չէ Էդ Նատաշան, ու ես էլ շատ լավ եմ արել, որ նրա հետ քեփ եմ արել, քե՛զ ինչ: Զո ջգրու ես գիշեր էլ գնալու եմ ու մեկ էլ եմ քեփ անելու: Դե, կերա՞ք, Էհե՞, թողեք ինձ հանգիստ: (Արագ քայլերով գնում է աջ կողմի դռնով):

ՏԵՍԻԼ 4

ՆՈՒՅՆԶ, առանց ՊԵՏՐՈՍԻ

ԼԻԴԻԱ. Քեռի, ես գնացի: (Գնում է խորքի ձախակողմյան դռնով):

ԱՐՏԱՇԵՍ. Գալիս եմ: (Հետևում է Լիդիային):

ՏԵՍԻՆ 5

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ և տելեֆոն

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (Վերցնում է տելեֆոնի փողը): Օպերա, տրանստ տրուա, զեռո, տրուա: (Սպասում է): Օսման կո՛ւրբն է: Ժորժ Միկթունն այդտե՛ղ է: Ե՞րբ դուրս եկավ: Քառորդ ժամ առա՞ջ: Շնորհակալ եմ: (Փողը տեղը դնելով, ուզում է գնալ խորքի ձախակողմյան դռնով, տեսնում է Ժորժին, կանգ է առնում):

ՏԵՍԻՆ 5

ԺՈՐԺ և ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ

ԺՈՐԺ. (Մտել է խորքի ձախակողմյան դռնով, անքուն գիշերը, երկու օրվա հոգեկան տանջանքները իրենց դրոշմը դրել են նրա գունատ դեմքի վրա. չափազանց հուզված է և հոգնած. թուլացած նստում է բազկաթոռի վրա և ծխախոտ է վառում):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (Նայել է Ժորժին մի քանի վայրկյան լուռ): Ժորժ, ի՞նչ է պատահել:

ԺՈՐԺ. Պապան տա՛նն է:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Այո՛:

ԺՈՐԺ. Հրամայիր աղախինին, որ ճամփարկդ պատրաստե:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Դու գնո՞ւմ ես:

ԺՈՐԺ. Այո:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ո՛ւր:

ԺՈՐԺ. Մամա, ժամանակ չունեմ, շուտ հրամայիր:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Բայց ի՞նչ պետք է դնել ճամփարկդի մեջ:

ԺՈՐԺ. Ամեն ինչ, որ կարող է տանել իմ մեծ ճամփարկդս:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Իսկույն: (Գնում է խորքի աջակողմյան դռնով):

ՏԵՍԻՆ 7

ԺՈՐԺ մենակ

ԺՈՐԺ. (Մենակ մնալով, ոտքի է ելնում և սկսում է անց ու դարձ անել, հառաչելով ու մազերը փետրելով): Հիմար եմ, հիմար, ապուշ. . .

ՏԵՍԻՆ 8

ԺՈՐԺ և ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. (Վերադառնում է խորքի աջակողմյան դռնով): Ճամփարկող իսկույն պատրաստ կլինի, բայց դու ինձ պիտի ասես, թե ուր ես գնում և ինչու:

ԺՈՐԺ. Միևնույնը չե՞ք եղ համար, ուր եմ գնում և ինչու:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Գոնե ասա՝ ուրախ գործով ես գնում, թե՞. . .

ԺՈՐԺ. Ուրախ գործով, մամա, ուրախ, հանգիստ կաց:

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. Հապա ինչո՞ւ ես այդպես տխուր և հուզված:

ԺՈՐԺ. Տխուր չեմ, մամա, ընդհակառակը, ահա քեզ ապացույց: (Նստում է դաշնամուրի քով և նվագում ու երգում է):

ՏԵՍԻՆ 9

ՆՈՒՅՆՔ և ՊԵՏՐՈՍ

ՊԵՏՐՈՍ. (Կամացուկ ներս է մտնում աջ կողմի դռնով և, կանգ առնելով, նայում է, գլուխը երերելով և բարկացկոտ շարժումներ անելով):

ԺՈՐԺ. (Մի քանի վայրկյան չի նկատել Պետրոսին, նկատում է և դադարում է երգել ու նվագել):

ՊԵՏՐՈՍ. Երգիր էլի, անօրեն, երգիր, անպատկառ, երգիր, ինչո՞ւ լռեցիր: Ը, քեզ մարդ ասողի հերը թյունբաթյուն լինի: Ադա, դու ամոթ ասած բանն ունե՞ս, թե՞ չէ, ադա, քո երեսի վրա մեռնոն մնացե՞լ է, թե չէ, ադա, էդ ի՞նչ օյին էր, որ իմ գլխին խաղացիր: (Անց ու դարձ է անում):

ԺՈՐԺ. (Հանգիստ): Ի՞նչ եմ արել, պապա:

ՊԵՏՐՈՍ. (Կանգ առնելով): Դրան մտիկ արեք, դրան, լեզու էլ ունի խոսելու: Ադա, չախկալի ծնունդ, էլ ուրիշ օյինբազուկյուն չունե՞իր, ադա՛, ադա՛, տեր մեղա քեզ աստված, սատանան ասում է, տուր քիթ ու պռունգին, շան սատակ արա: (Ուզում է իբր թե հարձակվել):

ՄԱԳԹԱՂԻՆԵ. (Որ «չախկալի ծնունդ» բառերը լսելիս կատաղել է, մեջ է ընկնում): Չհամարձակվես, տեղդ կանգնիր...

ՊԵՏՐՈՍ. Հը, պաշտպանիր, լակոտդ է էլի: Մտիկ արեք դրանց սիր ու սիրաթաներին, կասես մի փթած ձմերուկ լինեն միջից կտրած: (Ժորժին): Ըը, քո մոր ցեղի արմատն անիծվի, արմատը:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (Վրդովման շարժումներ Է անում):

ԺՈՐԺ. (*Սառնասիրտ*): Պապա, այդպես չի կարելի, չէ՞ որ պիտի ասես քո կատաղության պատճառը:

ՊԵՏՐՈՍ. Կասեմ, կասեմ մի անգամ ոչ, հազար անգամ կասեմ: Ադա, երեկ գիշերվա Էն սիրուն կնիկն ո՞վ Էր, հը. . .

ԺՈՐԺ. Նա՞, Նատաշան Էր, մեր բարի, սիրելի, անուշիկ Նատաշան, Կավո-Կոկասին գիշերային ռեստորանի պարուհին ու երգչուհին: Զհավանեցի՞ր:

ՊԵՏՐՈՍ. Բա դու չասացի՞ր, որ Մորգանի քույրն Է, քո հարսնացվի մորաքույրը:

ԺՈՐԺ. Ասացի, որովհետև հարկավոր Էր այդպես ասել:

ՊԵՏՐՈՍ. Ո՞նց թե հարկավոր Էր, ուրեմն դու ինձ խաբեցի՞ր Էլի:

ԺՈՐԺ. Խաբեցի և ինչպես — ամենայն ազնվությամբ:

ՊԵՏՐՈՍ. Ադա, դու գժվե՞լ ես, մեղա քեզ տեր ողորմած: Մաղդաշ, դու բան հասկանո՞ւմ ես:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ինձ հանգիստ թող:

ԺՈՐԺ. Պապա, լսիր համբերությամբ և ամեն բան կհասկանաս:

ՊԵՏՐՈՍ. Հը, ասա, ասա տեսնեմ:

ԺՈՐԺ. Պապա, երեկ գիշեր հարսնացվիս մորաքույրը պիտի գար այդ ռեստորանը, չէ՞:

ՊԵՏՐՈՍ. (*Ծաղրով ու անհամբեր*): Հրամանքս:

ԺՈՐԺ. Ես քեզ տարա այնտեղ նրա հետ ծանոթացնելու, չէ՞:

ՊԵՏՐՈՍ. (*Հեգնաբար*): Լավ ծանոթացրիր:

ԺՈՐԺ. Պապա, եկանք թե չԷ, ես քեզ թողի ռեստորանի դիրեկտորի հետ ու ինքս գնացի հարսնացվիս մորաքրոջը փնտրելու, չէ՞:

ՊԵՏՐՈՍ. (*Համբերությունն սպառված*): Լավ, լավ, ասա վերջացրու:

ԺՈՐԺ. Փնտրեցի, չգտա: Տելեֆոնով հարցրի, ասաց, թե միգրեն ունե, չի կարող գա: Է՛հ, ի՞նչ անեի. եթե քեզ ասեի, պիտի կատաղեիր: Ես Էլ մտածեցի, հայրս իր կյանքում առաջին անգամ Մոնմարտր Է եկել, ինչո՞ւ նրան ետ տանեմ, սիրտը կտորած Է: Եկ, այս գիշեր նրան մի լավ զվարճացնեմ: Եվ ահա մեր սքանչելի պարուհուն, մեր աստվածային Նատաշային խնդրեցի, որ կատակի համար մի գիշեր փոխարինե հարսնացվիս մորաքրոջը և բերեցի, նստեցրի քո կողքին: Ասա խնդրեմ, վա՛ր բան եմ արել, չե՞ս զվարճացել, կամ կյանքումդ երբևիցե մի այդպիսի շիկ կնոջ հետ գլուխ-գլխի տված մինչև լույս քեփ արե՞լ ես:

ՊԵՏՐՈՍ. Ասենք էդ մեկը դրուստ է. Նատաշը երևելի ապրանք է:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. *(Ատամները կրճտելով):* Ը՛ր, անամո՛թ. . .

ՊԵՏՐՈՍ. Բայց հարսնացո՞ւդ, հարսնացուդ ու նրա մորաքույրն ի՞նչ տեղ են:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Այո՛, այդ ասա:

ԺՈՐԺ. Հարսնացուս ու նրա մորաքույրն այս րոպեիս Կլարիջ հյուրանոցում փառավորապես նստած սուրճ են անուշ անում:

ՊԵՏՐՈՍ. Ադա, էլի՞ ես ուզում փոքուս-մոքուս սարքել իմ գլխին:

ԺՈՐԺ. Ամենևին, ես ասում եմ զուտ ճշմարտությունը:

ՊԵՏՐՈՍ. Մաղդաշ, հավատա՛մ, թե չէ:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Եթե որդիս ինձ է նման, պետք է հավատալ:

ՊԵՏՐՈՍ. Պնանք, ցույց տուր ինձ, ես ուզում եմ իմ աչքովս տեսնել նրանց:

ԺՈՐԺ. Այ, պապա, էլի անկարելի բան ես պահանջում. . .

ՊԵՏՐՈՍ. Ինչո՞ւ է անկարելի:

ԺՈՐԺ. Հագնված չես: Կարո՞ղ եմ ես այդ պիժամայով քեզ նրանց մոտ տանել:

ՊԵՏՐՈՍ. Կհագնվեմ:

ԺՈՐԺ. Բայց կուշանանք, պապա, կուշանանք: Հասկանո՞ւմ ես: *(Ժամացույցին նայելով, անհամբերության շարժումներ է անում):*

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Այդ ինչի՞ց կուշանաք:

ԺՈՐԺ. Հավրի գնացքին, մամա: Վաղը Հավրի նավահանգստից մի ամերիկյան շոգենավ է ուղևորվում Նյու-Յորք, իսկ մենք տոմսակներն արդեն վերցրել ենք:

ՊԵՏՐՈՍ. *(Չարմացած):* Ուրեմն...

ԺՈՐԺ. Այո, պապա, ուրեմն, բոլորովին ուրեմն: Մենք գնում ենք:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ամերիկա՞:

ԺՈՐԺ. Դե, իհարկե, Ամերիկա, զարմանալի մարդիկ եք: Հարսնացվիս մայրը պահանջում է, որ մեր պսակադրությունը կատարվի Նյու-Յորքում, ամերիկյան օրենքով և ահա այսօր, հենց այս ժամիս գնում ենք: Մամա, տես ճամփարկդս պատրա՞ստ է. . . Ո՛ւՖ. . . *(Նայում է ժամացույցին):*

ՏԵՍԻՆ 10

ՆՈՒՅՆՔ և ԱՂԱԽԻՆ

ԱՂԱԽԻՆ. (Գալիս է խորքի աջակողմյան դռնով մի ճամփարկղ ձեռին):
Պատրաստ է:

ԺՈՐԺ. (Շտապով): Դե, թանկագին ծնողներ, մնացեք բարով: Մամա, համբուրվենք: (Համբուրվում են): Պապա, ների՞ր ինձ, մնաս բարով: (Համբուրվում են. ճամփարկղը շտապով խլելով աղախնից, վազում է խորքի ձախակողմյան դռնով):

ՏԵՍԻՆ 11

ՊԵՏՐՈՍ և ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ

ՊԵՏՐՈՍ. (Անշարժ նայել է Ժորժի ետևից, չկարողանալով ոչինչ անել):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Զըը, ի՞նչ ես քարացել, չես խոսում:

ՊԵՏՐՈՍ. Ի՞նչ խոսեմ, լեզուս պապանձվեց:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Անհավատ ես, է, անհավատ: Որդիդ գնաց պսակվելու, դու քարացել ես: (Արտասվում է):

ՊԵՏՐՈՍ. Հավատում եմ, հավատում եմ, ես նրա հոգուն մատաղ: Օրհնվի քո ծնունդը, օրհնվի, արի պաշվենք, արի, արի: (Գրկում է Մագթադիներին ու համբուրում):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Թող ինձ, ես նեղացա քեզանից: Դու Ժորժին ճամփի փող չտվեցիր:

ՊԵՏՐՈՍ. Էլի փո՞ղ: Դե էն ա հարսնացուն իր ծախքով տանում է Էլի... Ի՞նչ ես ուզում: (Չանգակ):

ՏԵՍԻՆ 12

ՆՈՒՅՆՔ, ԿԱՐՊ ՍՊԻՐԻԴՈՆՈՎԻՉ ԿԱՐԱՍՈՎ և ՌՈՍԱՆ ՍԵՐԳԵԵՎԻՉ ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ

(Կարասով և Մեգբուրով, գալիս են խորքի ձախակողմյան դռնով: Երկուսն էլ վրդովված են, մանավանդ Կարասովը):

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. (Թեթև գլուխ տալով Պետրոսին և Մագթադիներին): Բաս, այդ էր պակաս ինձ. . . (Նստում է):

ԿԱՐԱՍՈՎ. (Յուզմունքից չի կարողանում խոսքեր արտասանել): Փուֆ, փուֆ, հը՞, հը՞, հը՞. . . (Թավալվում է բազկաթռչի վրա հեռավոր և քրտինքը սրբում է):

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. (Պետրոսին): Դու այնտե՞ղ ես եղել, հա՞:

ՊԵՏՐՈՍ. Յրամանքս:

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Յեր օրհնած, չէի՞ր կարող այդ կոմիսարի ձեռքը ճխտել մի քանի հարյուր ֆրանկ ու անմեղ երեխաներին ազատե՞լ:

ՊԵՏՐՈՍ. Դու իմ տեղը լինեիր, տեսնե՞ք կարո՞ղ էիր անել: (Կողմ): Խելքս գլխումս է՞ր. . .

ԿԱՐԱՍՈՎ. Լաբազնիկներ, բոսյակներ,— պատերի վրա գրել են «ազատություն, հավասարություն, եղբայրություն», կոկային ծախելու համար մարդկանց բռնում են ու բանտ կոխում: Այ ես դրանց հավատը. . .

ՊԵՏՐՈՍ. Լավ, մի կատաղիր, հաստ մարդ ես, ով գիտե ինչ կարող է պատահել:

ԿԱՐԱՍՈՎ. Ո՞նց թե մի կատաղիր: Պետք է գոռամ, աղաղակեմ, աշխարհը պետք է տակն ու վրա անեմ: (Վեր է կենում ու սկսում է անցողաբժ անել):

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Անօրեններ, հերիք չէ մեր երեխաներին ծակում են մտցրել, մեր անուններն էլ գցել են իրանց լիբր լրագիրների ռեխը: Այ գիդի Բաքու... թող այնտեղ լինեիր այդ բանը, կտեսնեին:

ՊԵՏՐՈՍ. Դու էլ բան ասացիր, ի՞նչ են այդ լրագիրները, որ ականջ ես դնում նրանց: Որ ամեն օր էլ գրեն իմ մասին, այնումա չեմ գցիլ:

ԿԱՐԱՍՈՎ. Ոչ, ես համբերել չեմ կարող, ես կտրաքեմ: Մագդալինա Գերասիմովնա, հրամայեցեք, որ մի բաժակ ջուր տան ինձ... ես տրաքում եմ:

ՊԵՏՐՈՍ. Դեհ տրաքիր, ինձ ինչ:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (Գնում է խորքի աջակողմյան դռնով և իսկույն ետ է գալիս, բերելով մի բաժակ ջուր):

ԿԱՐԱՍՈՎ. (Կատաղելով): Ո՞նց թե քեզ ինչ: Ասենք քո որդուն չեն բռնել, բայց չէ՞ որ իմ որդին քո աղջկա ամուսինն է:

ՊԵՏՐՈՍ. Թող լինի, մենք էլ մեր հաշիվն ունենք: (Աչքով է անում Մագթաղիներին):

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Այդ ի՞նչ հաշիվ է:

ԿԱՐԱՍՈՎ. (Ձրի բաժակը դատարկելուց հետո): Շնորհակալ եմ: (Պետրոսին): Ինչ ասացի՞ր, դու էլ քո հաշիվն ունես: Դա ի՞նչ խոսք է, խնամի. . .

ՊԵՏՐՈՍ. Ես հրամանոցդ խնդրում եմ օրես դեռ խնամումության մասին սուս կենալ. . .

ԿԱՐԱՍՈՎ. Ո՞նց թե սուս կենալ, ա՞յդ ինչ նորությունն է:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Պետյա, Պետյա, այդ ի՞նչ ասացիր:

ՊԵՏՐՈՍ. Էն ասացի, ինչ որ մի օր պիտի ասեի: (Կարասովին): Որդիդ իմ աղջկա օրը միշտ սևացրել է, Էսօր էլ նրան խայտառակեց իր վարմունքով:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Պետյա, Պետյա:

ՊԵՏՐՈՍ. Դու սուս կաց, քո բանը չէ:

ԿԱՐԱՍՈՎ. (Բոլորովին բորբոքված): Ինչ ասացի՞ր, ինչ ասացի՞ր... Ուրեմն դու հրաժարվո՞ւմ ես իմ խնամությունից: (Մոտենում է Պետրոսին սպառնալիքով):

ՊԵՏՐՈՍ. (Ետ քաշվելով): Դենը տար Էդ տկճորը: Քո խնամությունից չեմ հրաժարվում, բայց շատ էլ չեմ ուզում մոտենալ:

ԿԱՐԱՍՈՎ. Ռոման Սերգեևիչ, լսեցի՞ր, ասա է, խոսիր է, ես կտրաքեմ, կտրաքեմ...

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Պյոտր Իվանովիչ, երազո՞ւմդ ես, թե ձախ ոտով ես արթնացել:

ՊԵՏՐՈՍ. Ոչ երազում եմ, ոչ հարբած, խելքս էլ կատարիս մեջ է: Ճշմարիտ է, նա իմ խնամին է, բայց հիմի ես մի ուրիշ խնամի էլ ունեմ, որի բարեկամությունն ինձ ավելի է հարկավոր:

ԿԱՐԱՍՈՎ. Մագդալինա Գերասիմովնա, Մագդալինա Գերասիմովնա, խոսեցեք, խոսեցեք... ես չեմ կարող. ես տրաքում եմ... ռ՛ԼՖ, ռ՛ԼՖ...

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Պետյա, չպիտի ասեիր, որ սկսել ես — վերջացրու:

ՊԵՏՐՈՍ. Կվերջացնեմ, բաս չէ՞: Կարպ Սպիրիդոնովիչ, Էսօր-Էգուց մենք գնում ենք Էս երկրից ու մեր աղջկան էլ մեզ հետ պիտի տանենք:

ԿԱՐԱՍՈՎ. (Կատաղությունից խեղդված ձայնով): Այդ, այդ, այդ, որ, որ՞... տեղ եք գնում, հե՛մ...

ՊԵՏՐՈՍ. Ամերիկա, մեր նոր խնամու մոտ:

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Ո՞վ է այդ նոր խնամին:

ՊԵՏՐՈՍ. Բանկիրների թագավոր միլիարդեր Մորգանը...

ԿԱՐԱՍՈՎ. Բու-բու-բու-բու... (Ընկնում է բազկաթռչի վրա):

ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Ճշմարի՞տն ես ասում:

ՊԵՏՐՈՍ. Հրամանքս, Էս օրերս իմ որդին՝ Ժորժը պիտի պսակվի Մորգանի քրոջ աղջկա հետ: (Կարասովին): Հիմի հասկացա՞ր (հպարտ-հպարտ անց ու դարձ է անում):

ԿԱՐԱՍՈՎ. (Աչքերը ճլգած նայում է ապուշ հայացքով Մագթաղիներին):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Այո՛: (Հպարտ նայում է Մեգբուրովին): (Չանգակ):

ՊԵՏՐՈՍ. Աղջի, մին տես ո՞վ է, եթե օտար մարդ է, ասա աղախնին, որ չընդունե:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. (Գնում է դեպի խորքի ձախակողմյան դուռը, հանդիպում է Արտաշեսին):

ՏԵՍԻՆ 13

ՆՈՒՅՆՔ և ԱՐՏԱՇԵՍ

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Գալիս է խորքի ձախակողմյան դռնով, տխուր է, հուզված): Ժորժը տա՛նն է:

ՊԵՏՐՈՍ. (Պարծանքով): Ժորժը գնաց, Արտաշես, գնաց:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ուրեմն ազատվեց, թեև ժամանակավոր:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ինչի՞ց ազատվեց:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Բանտից, միամիտ քույրիկս, բանտից:

ԿԱՐԱՍՈՎ. (Չարախնդությամբ): Ըհը, Էդ էլ ձեր որդին:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Պետյա, ի՞նչ է ասում Արտաշեսը:

ՊԵՏՐՈՍ. Զամի կուլ տվող է, փչում է էլի:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Խելքի եկ, մարդ, և լսիր: Ժորժը մի վաշխառվի իր պարտքի փոխարեն տվել է տասնուհինգ հազար ֆրանկի չեկ: Պարտատերն այսօր գնացել է դրամը գանձելու, հայտնվել է, որ չեկը սուտ է, Ժորժը բանկում դրամ չունի: Անախտանն իսկույն ևեթ այդ մասին հայտնել է ուր հարկն է, այժմ ոստիկանությունը Ժորժին փնտրում է և, երևի, շուտով կգա այստեղ: Լավ է, որ Ժորժը փախել է:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Բայց Ժորժը չի փախել: Նա գնացել է Ամերիկա:

ՊԵՏՐՈՍ. Հրամանքս, գնաց Ամերիկա, Մորգանի քոջ աղջկա հետ ամուսնանալու:

ԱՐՏԱՇԵՍ. (Գրգռվելով): Ինչ Ամերիկա, ինչ Մորգան, խելագարվե՞լ եք, ինչ է: Ժորժը կարող է մի օր գնալ Ամերիկա, երբ փող կունենա, իսկ առայժմ հեռու փախչելու համար միջոցներ չունի...

ՊԵՏՐՈՍ. (Արհամարհանքով): Գնա դեն, է, հըռըլիփ: Զո լեգուն միշտ չար է եղել, Էդպես էլ մնացել է:

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Պետյա, սիրտս վկայում է, որ Արտաշեսի ասածը ճիշտ է:

ՏԵՍԻՆ 14

ՆՈՒՅՆՔ Ա ԼԻԴԻԱ

ԼԻԴԻԱ. (Գալիս է խորքի ձախակողմյան դռնով մի pneumatique ձեռքում): Մեկը քիչ էր, այժմ մյուսը... Պապա, կարդա: (Թուղթը տալիս է հորը):

ՊԵՏՐՈՍ. Էդ ի՞նչ է:

ԼԻԴԻԱ. Պնեմատիկ, օդային փոստով եկած նամակ Ժորժից:

ԱՄԵՆՔԸ. (Չետաքրքրված մոտենում են Պետրոսին):

ՊԵՏՐՈՍ. (Ակնոցը դնելով կարդում է): Սիրելի Լիդիա, ես քաջություն չունեցա իմ ծնողներին խոստովանելու իմ հանցանքը և անամոթաբար խաբեցի նրանց: Խնդրում եմ հայտնել, որ ես ոչ հարսնացու ունեմ և ոչ էլ Ամերիկա եմ գնում: Թե ուր պիտի փախչեմ, ինքս էլ չգիտեմ, առ այժմ պետք է ազատվել ձերբակալությունից: Ոստիկանությունն ինձ փնտրում է իմ մի հիմար գործողության համար, որի մասին կը... լսեք... առանց... իմ... իմ գրելու էլ... (Թուլացած ընկղմվում է բազկաթռչի վրա, ձեռքից բաց թողնելով փոքրիկ կապտագույն նամակը):

ՄԱԳԹԱԴԻՆԵ. Ահ, (Թուլացած նստում է աթռչի վրա):

ԼԻԴԻԱ. (Երեսը ծածկելով հեռանում է խորքը): Ամո՛թ մեզ, ամո՛թ մեզ:

ԱՐՏԱՇԵՍ. Ես ուրիշ բան չեի սպասում այդ անասունից:

ԿԱՐԱՍՈՎ ԵՎ ՄԵԶԲՈՒՐՈՎ. Ա՛յ քեզ Մորգանի խնամի:

(Բարձրաձայն և երկարատև ծիծաղ):

Վարագույր